



STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 80 · 23. mai
Sesjonen 2017–2018

Møte onsdag den 23. mai 2018 kl. 10

President: Eva Kristin Hansen

Dagsorden (nr. 80):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Presidenten: Den innkalte vararepresentanten for Oslo, Mats A. Kirkebirkeland, tar nå sete.

Sak nr. 1 [10:00:31]

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok fredag 18. mai meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsrådene Siv Jensen, Frank Bakke-Jensen og Åse Michaelsen vil møte til muntlig spørretime.

De annonserte regjeringsmedlemmer er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Jonas Gahr Støre.

Jonas Gahr Støre (A) [10:00:57]: Mitt spørsmål går til forsvarsministeren. I forrige uke hadde vi en redegjørelse i Stortinget om luftberedskapen for helse i nord. Jeg vet at statsråden har meldt seg inhabil i det spørsmålet, men det illustrerte hvor viktig fly og helikoptre er for trygghet i nord. De siste dagene har to av Hærens Bell-helikoptre fløyet for sykehusene for å støtte sikkerheten. Ansvar på dette området kan ikke leies inn eller privatiseres.

For folk, særlig langs kysten, er det å ha en beredskap av luftkapasitet og helikoptre viktig. Seks av de nye NH90-helikoptrene var tiltenkt Kystvakten med base på Bardufoss. Nå vil forsvarssjefen at alle de 14 helikoptrene skal gis til fregattene, som har base i Bergen. Det etterlater en kystvakt uten helikoptre, og nå fortelles det at en fjerdedel av Kystvaktens helikopterpiloter har sluttet. I tillegg vil altså regjeringen redusere Hærens helikoptre på Bardufoss fra ni til tre. Det etterlatte bildet er kritisk for kapasiteten for Hæren i nord, som får sin mobilitet redusert, men også for befolkningen. I februar var det en fisker i Troms som ble reddet av Kystvaktens helikoptre ved Nord-Fugløya, og årets påske med dårlig vær illustrerte også betydningen av beredskap.

Denne situasjonen er uholdbar. Regjeringen sier i sitt reviderte budsjett at alternative løsninger for å dekke eventuelle udekkede behov vil være en del av påfølgende arbeid.

Dette er uforståelig snakk. Mitt spørsmål til forsvarsministeren er: Hvilke grep vil han ta for å styrke helikopterberedskapen på varig basis?

Statsråd Frank Bakke-Jensen [10:02:55]: La meg først bruke litt tid på avklaringen når det gjelder habilitet. Hvis forsvarssjefen må gå til politisk ledelse og si at bistanden Forsvaret nå gir til helse, vil gå ut over annen beredskap i Forsvaret, vil det bli et habilitetsspørsmål for min del all den tid min kone er ansatt i et firma engasjert i luftambulansetjenesten der oppe. Derfor har vi vært tidlig på når det gjelder habiliteten.

Når det gjelder selve helikoptersituasjonen der oppe, har jeg altså all mulighet til å være på, og det er jeg. Vedrørende NH90: Der følger vi det tidsløpet som ble lagt i 2012 av daværende regjering. Da ble det nulltet ut, og så ble det laget en tidsplan for hvordan man skulle fase inn. Vi følger den tidsplanen. Den holder ennå. Det er altså slik at når det gjelder NH90, har forsvarssjefen ytret andre ønsker. Vi har ikke konkludert med det. Vi sier at Kystvakten skal ha kapasiteter, vi sier at fregattvåpenet skal ha kapasiteter, og der står det. Foreløpig er vi i rute med de vedtakene som ble gjort i 2012.

Når det gjelder helse, er det komplisert, men der bedrer situasjonen seg – med nytt anbud – nå i juni. Da kommer det økt helikopterkapasitet, slik at det vil gi en betydelig bedre situasjon i nord.

Når det gjelder Bell, opplever jeg at det er et åpenbart behov, også i det politiske Norge, å ha en kapasitet som kan drive kontraterror – at vi kan bruke spesialstyrkene i en kontraterroroperasjon. Det er de avhengige av å kunne øve med, og fagfolkene sier at for at øvingen skal være reell, er de avhengige av en kapasitet på 15 maskiner. Når jeg sier kapasitet, og når jeg sier maskiner, så handler det om et skrog, og det handler om piloter og mekanikere og all den kompetansen man må ha rundt dette for å gjøre det riktige.

I langtidsplanen har vi prioritert en antiterrorkapasitet, av nødvendighet, all den tid sikkerhetssituasjonen er sånn. Der står vi i dag, og det er de vedtakene vi har fremmet for Stortinget.

Jonas Gahr Støre (A) [10:05:02]: Dette synes jeg ikke var et betryggende svar. Det statsråden sier, er at når det gjelder helikoptre, skal både fregattene få sitt og Kystvakten få sitt, at de bare ikke har avgjort. Men forsvarssjefen har sagt at *alle* helikoptrene bør gå til fregattene. Det er det faglige rådet. Men hva har regjeringen tenkt å gjøre med det? En kystvakt uten helikoptre rykker jo da nærmere.

Det bildet statsråden tegner, er en hær uten løftekapasitet, rett og slett, med tre helikoptre stående igjen i nord som skal assistere en hær, hente ut og inn sårede, og etterretningsoppdrag også der – det er for lite. Nå er to av de tre på oppdrag for Helse-Norge. Og dette er en varslet situasjon. Hvis en fjerdedel av pilotene til kystvakhelikoptrene har sluttet, så er det fordi de ser at det

ikke er framtid i det statsråden forteller. Og når det gjelder Bell, skriver regjeringen:

«Dette vil være svært ressurskrevende, primært på grunn av behovet for å ansette og utdanne flere besetninger.»

Dermed har man ikke planlagt for å ha helikopterkapasitet for Hæren. Dette er kritisk. Hvilket signal er det for en moderne hær?

Statsråd Frank Bakke-Jensen [10:06:09]: Personellsituasjonen er utfordrende. Forsvaret opplever fra tid til annen i forskjellige sektorer at man får utfordrende personellsituasjoner, fordi det er attraktiv kompetanse vi utdanner i Forsvaret. Marinen opplever det, Hæren opplever det, Luftforsvaret opplevet det, at personell trekkes ut og over til andre jobber. Det må man ta høyde for. Det er også situasjonen nå for Luftforsvaret når det gjelder helikopterpilotene. Denne typen personell tar det lang tid å utdanne, det er en begrenset ressurs, og det tar vi høyde for.

Så vet vi at situasjonen for NH90 ikke er ukjent, heller ikke for denne salen, det har vært en kompleks og vanskelig operasjon. Men i 2012 ble det nullet ut. Man konkluderte med at man ikke kunne si opp kontrakten. Man la et løp framover som vi følger. Der skal vi også klare å fylle på med personell sånn at vi skal kunne fly til strekkelig.

Og så er det slik at med den kapasiteten som vi vil at spesialstyrkene skal ha på kontraterror, så kan de supplere Hæren. Hvis vi skal øve omvendt, så kan ikke Hæren supplere spesialstyrkene med kapasitet.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Jonas Gahr Støre.

Jonas Gahr Støre (A) [10:07:13]: Denne regjeringen har hatt ansvaret i 2013, 2014, 2015, 2016, 2017 og inn i 2018 – og det har oppstått en kritisk mangel på helikopterpersonell. Regjeringen skriver selv at «primært på grunn av behovet for å ansette og utdanne flere besetninger» er det svært ressurskrevende. Og det er ikke satt av ressurser til det. Da er spørsmålet: Hvordan skal den Hæren få signaler om at den får løftekapasitet? Hvordan skal befolkningen i nord få vite at det er helikoptre som kan steppe inn og redde folk som kommer i utsatte situasjoner?

Nå er det bl.a. også skrevet i revidert budsjett at det å følge opp politiarbeidet fra Bell-helikoptrene må slutte. Det står svart på hvitt. Så man melder seg ut av helikopterstøtte til politiet, og man kan ikke følge opp Helse-Norge hvis man bare har tre helikoptre, som også skal hjelpe Hæren. Jeg er for at man skal drive kontraterror i hovedstadsområdet, men da må det antakeligvis anskaffes – om det er innleide helikoptre, eller brukte heli-

koptre fra et internasjonalt marked. Men det må utdannes personell. Det tar tid, og det har ikke statsråden tatt høyde for med det svaret han gir i dag.

Statsråd Frank Bakke-Jensen [10:08:18]: Det er feil – premisset er feil. Vi tar høyde for å utdanne mer personell, men vi gjør en klar prioritering: Innenfor det personellet og de rammene vi har, sier vi at kontraterror for spesialstyrkene er viktigst.

Så har vi gjort betydelige satsinger for Hæren, sånn at vi får en mer moderne hær, som ruller mer, som er til stede mer. Vi flytter Forsvaret tilbake til Finnmark med Hæren, vi gjør betydelige oppgraderinger på kavaleri, vi gjør betydelige oppgraderinger på annet personell, så det er ikke riktig at dette har fått svive og gå uten at vi har tatt grep. Vi har rimelig bra kontroll på situasjonen.

Men med begrensede ressurser er man nødt til å gjøre prioriteringer. Ja, da kan det se ut som om det er hull andre plasser. Det har vi prøvd å kompensere på andre måter.

I Hæren skal vi også gjøre ferdig et prosjekt i løpet av året der vi kan leie inn sivil kapasitet for å ta en del av de oppgavene på helikopter som kan løses av sivile. Vi løfter altså en betydelig kapasitet også i nord på helikopter.

Presidenten: Jonas Gahr Støre – til nytt oppfølgings-spørsmål.

Jonas Gahr Støre (A) [10:09:18]: Sivile helikoptre kan fly ut og inn med materiell i ulike operasjoner, men sivile kan ikke brukes som innleid hjelp i militære operasjoner.

Men la meg komme med et annet eksempel på at Hæren her lider. Det gjelder hovedforsvarssystemet for Hæren, nemlig stridsvogner. I 2015 skrev regjeringen:

Hærens Leopard 2 stridsvogner vil uten oppgradering i utgangspunktet nå sin tekniske levealder innen 2020.

I revidert budsjett i år skriver regjeringen at moderne stridsvogner har økt sin relevans. Og så kommer konklusjonen: Ingen oppgradering, ingen leie av nye stridsvogner – men regjeringen vil fornye stridsvognene tidligst i 2025, fem år etter at de har passert teknisk levealder. Så her har vi altså en hær uten løftekapasitet, uten moderne helikoptre, uten piloter og – må vi da tro – fra 2020 til 2025 uten stridsvogner.

Hvordan vil statsråden beskrive en hær uten helikopterstøtte og uten fungerende stridsvogner?

Statsråd Frank Bakke-Jensen [10:10:17]: Først må jeg få lov til å korrigere inntrykket når det gjelder helikoptre: Representanten Gahr Støre etterlyser Forsvarets helikopterstøtte til helse og til politi, men dette er oppgaver som kan løses ved sivilt innleie. Basta!

Så til Hæren: Da landmaktproposisjonen ble lagt fram, uttalte hærtsjef Odin Johannessen:

«Proposisjonen tar opp i seg alle de fagmilitære rådene fra Landmaktutredningen, og vi får med dette en hær med alle de nødvendige systemkomponentene i en moderne hærstyrke. Det eneste unntaket er helikoptrene, som man ikke har funnet rom for innenfor den økonomiske rammen.»

Det er altså sånn at vi har folk der ute som er fornøyd med den satsingen vi gjør, de er fornøyd med den landmaktproposisjonen vi har lagt fram. Vi er i ferd med å modernisere Forsvaret. Vi bygger nå en brigade med tre mekaniserte bataljoner. Vi leverer på det ene kravet etter det andre. Vi er på rett vei. Det ikke er sånn at det støver ned, og at vi legger landet åpent. Nei, vi bygger et forsvaret sånn at vi skal ha fred og frihet i framtida.

Presidenten: Anniken Huitfeldt – til oppfølgings-spørsmål.

Anniken Huitfeldt (A) [10:11:27]: Denne regjeringa har konstant ikke levert når det gjelder Hæren, og den har utsatt utredninger. Vi fikk jo vedtatt en langtidsplan her, hvor vi fikk beskjed om at det var penger nok, men at vi trenger bare litt mer tid på å utrede hva slags type stridsvogner vi egentlig trenger. Så sier regjeringa nå – svart på hvitt – at det ikke er penger til stridsvogner.

Hvis forsvarsministeren virkelig mener at Hæren er fornøyd, bør han etter min mening lytte mer. Levetida gikk ut i 2020, sa regjeringa før. Nå får vi nye stridsvogner tidligst i 2025. Da vi forhandlet en landmaktplan i Stortinget rett før jul, fikk vi gjennomslag for å lease nye stridsvogner i 2019 for å få denne kapasiteten tidligere. Hvorfor informerte ikke regjeringa Stortinget om at det ikke var penger til nye stridsvogner?

Statsråd Frank Bakke-Jensen [10:12:25]: Det er ikke sånn at vi ikke har informert om det. Det vedtaket vi fikk i landmaktutredningen, var å sjekke om det var mulig å leie eller lease nye stridsvogner. Det var det ikke. Så sa vi i langtidsplanen at vi skulle modernisere dem vi hadde. Så viser jo utredningen at da blir de ikke gode nok så lenge som vi vil ha stridsvogner. Da gikk vi i landmaktproposisjonen inn for et anskaffelsesløp, at vi skal anskaffe nye, moderne stridsvogner. Det løpet er vi i gang med.

Også i dette huset er man jo litt opptatt av at anskaffelser skal følge regler og prosedyrer, sånn at vi er sikre på at vi handler riktig. Det er det vi holder på med nå. Og så er investeringslinjen vår sånn at vi fra 2025 kan levere nye stridsvogner. Det har vi da penger til. Da har vi kunnskap om hva vi trenger. Så kan det gå som det gjorde med artilleri. Plutselig er det en luke som gjør at det går an å gjøre det tidligere. Det vet jeg ikke, men vi har star-

tet et anskaffelsesløp sånn at vi skal vite hva vi trenger den dagen vi eventuelt får den luken, men fra 2025.

Anniken Huitfeldt (A) [10:13:29]: Forsvarsministeren har jo ikke startet et anskaffelsesløp. Stortinget vedtok i 2012 å modernisere alle stridsvognene. Så ble det satt på vent. Så var det spørsmål om å lease, og nå sier altså regjeringa «tidligst 2025», fordi det ikke er penger nok. Det er ikke en regjering som satser på Hæren.

Når vi blir eksaminert i NATO på hva vi er gode og dårlige på, får vi kritikk på to punkter. Det ene er overgangen fra gamle til nye jagerfly. Det andre er at Hæren er for tynn, at det er for dårlig materiell. Vi kan ikke ha en hær som får stridsvogner tidligst i 2025. Hva vil forsvarsministeren gjøre for å imøtekomme den kritikken som vi får fra NATO, på at Hæren er for tynn, og at materiellet er for dårlig?

Statsråd Frank Bakke-Jensen [10:14:21]: Vi skal rulle med de stridsvognene vi har, fram til vi anskaffer nye stridsvogner. Og så er det sånn at anskaffelsesløpet på nye stridsvogner er startet. Men vi skal kjøpe nye, moderne stridsvogner, og da vil vi gjerne vite hva som er der ute, hva det er mest hensiktsmessig å kjøpe.

Så til kritikken fra NATO: NATO har kritisert oss for at vi har en brigade med tre bataljoner, men der vi ikke har tre mekaniserte bataljoner. Den landmaktproposisjonen vi la fram, gjør nettopp det; den bygger opp en brigade sånn at vi får tre mekaniserte bataljoner. Da svarer vi på den kritikken fra NATO.

Presidenten: Liv Signe Navarsete – til oppfølgings-spørsmål.

Liv Signe Navarsete (Sp) [10:15:17]: Når eg høyrer statsråden, tenkjer eg at det er eit stykke frå godt sagt til godt gjort.

Me har i dag ein hær utan lyftekapasitet – helikopter – som vil verte endå dårlegare med det som skal skje. Noreg er det einaste NATO-landet som ikkje oppgraderer til moderne stridsvogner idet me går inn i året som våre stridsvogner vert utgraderte. Me byggjer ein brigade, ja med ein 2. bataljon utan folk, berre på tilkalling – ein mobiliseringsbataljon. Eg skjønar ikkje at statsråden kan vere spesielt stolt over det. Seinast i 2015 åtvare regjeringa sjølv om at Hæren utan oppgraderte stridsvogner ville ha vesentlege veikskapar som kunne verte nytta av ein motstandar.

Så seier ein no at ein tidlegast i 2025 kan få nye stridsvogner. Tidlegare har ein hinta om at ein skulle ha ein *ny generasjon* stridsvogner. Kan statsråden forsikre Stortinget om at regjeringa no har lagt bort alternativet om å vente nesten 20 år på neste generasjon stridsvogner?

Statsråd Frank Bakke-Jensen [10:16:22]: Først: En hær som er uten kapasiteter er en beskrivelse jeg ikke kjenner meg igjen i. Det vi har gjort, er at vi flytter Forsvaret tilbake til Finnmark – vi flytter Hæren tilbake til Finnmark, vi bygger en bataljon på Porsanger. Det krever ressurser og det krever utstyr.

Og så var det et anskaffelsesløp, der prosedyrene viste at det å oppgradere de stridsvognene vi hadde, ikke ville gi oss den kapasiteten vi trengte over lang tid. Vi har gått i gang med et anskaffelsesløp. Vi skal finne ut hva som er moderne stridsvogner, hva som er det beste kjøpet, hva vi får mest igjen for pengemessig – men også i modernitet – over tid.

Vi sier at vi skal kunne skaffe nye stridsvogner fra 2025, og vi sier at vi skal holde i gang de stridsvognene vi har fram til den tid. Det er ikke sånn at stridsvognene ikke virker den 1. januar 2020. Vi skal holde dem i gang til vi gjør en ny anskaffelse.

Liv Signe Navarsete (Sp) [10:17:28]: Førre veke var komiteen i Bardufoss og møtte Hæren. Me såg korleis dei no plukkar frå kvarandre stridsvogner for å finne delar for å halde ein del av flåten i gang. Me veit òg etter eit besøk i Tyskland, etter det statssekretæren i det tyske forsvarsdepartementet fortalde oss, at det er gitt eit tilbod til Noreg om å verte med på oppgraderinga som Danmark og Tyskland no gjer. Det var eit veldig godt tilbod, slik eg forstod det, som det no hastar med å gi melding tilbake på.

Kvifor vurderer ikkje regjeringa å delta i den oppgraderinga, som me no har mogelegheit til å vere med på? Kvifor lèt han sjansen gå ifrå seg til at Noreg òg kan få oppgraderte stridsvogner? Kvifor skal me, av alle – vi er ikkje akkurat det fattigaste landet i verda – vere dei som ikkje får stridsvognene opp på den same digitale plattformen så me kan kommunisere med våre nye jagarfly, så me kan kommunisere med kampvognene, så me faktisk kan få eit kampsystem som fungerer i ei moderne tid?

Statsråd Frank Bakke-Jensen [10:18:33]: Først til dette med reservedeler. Da vi overtok, hadde vi fem fre-gatter – to fungerte som reservedeler, to seilte og den siste lå ved kai. Det er ikke uvanlig i Forsvaret at når man trapper ned, så flytter man rundt på reservedeler. Det er heller ikke uvanlig når det gjelder stridsvogner, at man bruker reservedeler her og der. Det er det som gjør at Forsvaret kan ha kapasitetene sine veldig lenge.

Så til det med «moderne», hvorfor vi ikke hopper inn. Det er nettopp prioriteringen av en moderne kapasitet som gjør at vi ikke oppgraderer de stridsvognene vi har, for levetiden blir ikke lang nok på dem. Derfor har vi sagt i landmaktproposisjonen at vi skal se etter nye, vi skal anskaffe nye, moderne stridsvogner. Det anskaffelsesløpet er vi i gang med nå.

Og med hensyn til investeringer: Vi investerer i ubåter, vi investerer i P-8 overvåkingsfly, vi bruker mye penger på nye jagerfly, vi investerer i artilleri til Hæren, vi kjøper bergingsvogner og broleggevogner, vi kjøper nye lastebiler til Hæren – vi investerer veldig mye – og i den linjen kommer det stridsvogner fra 2025.

Presidenten: Torgeir Knag Fylkesnes – til oppfølgingsspørsmål.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [10:19:50]: I den situasjonen Noreg står i, spesielt i nord – beredskapen og utviklinga generelt i nord, det som skjer på helsefeltet og den totalt sett sub-optimale løysinga som har vore for Hæren og helikopterstøtte – er det spesielt at Stortinget får seg førelagt eit budsjett frå regjeringa der fordelinga av helikopter mellom nord og sør er på 3 og 15, altså 3 i nord og 15 i sør.

Eg ønskjer eigentleg berre å stille statsråden spørsmål om akkurat det, og eg håpar inderleg at han klarer å resonnerer for oss på Stortinget om korleis ein klarte å kome fram til akkurat ei slik fordeling mellom nord og sør: Korleis kan tre helikopter i nord vareta Hærens behov og beredskapen generelt i nord?

Statsråd Frank Bakke-Jensen [10:20:49]: Antallet 15 har jeg svart på. Det er for at spesialstyrkene skal kunne øve opp den antiterror- og kontraterrorkapasiteten vi i langtidsplanen vedtok at de skulle ha. Så sier fagfolk at de trenger så mange maskiner – så mange crew – rundt dette for å øve hensiktsmessig, for å bygge den kapasiteten.

Den kapasiteten spesialstyrkene skal trene opp, øve opp, kan man supplere Hæren med, da kan man også fly for Hæren. Men omvendt går det ikke. Det er ingen som er uenig i at Hæren kunne ha nyttiggjort seg flere helikoptre, men når vi må prioritere innenfor begrensede rammer, er det denne prioriteringen vi har gjort. Stortingsvedtaket sier at vi skal dele, vi skal ha helikoptre i nord, men samtidig skal vi gi spesialstyrkene den kapasiteten de trenger for å drive den anti- og kontraterroroperasjonen. Det har gitt den fordelingsnøkkelen vi ser nå.

Presidenten: Torgeir Knag Fylkesnes – til oppfølgingsspørsmål.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [10:21:51]: Det er ingen her som er uenig i at vi treng å ha ein god terrorberedskap i sør, det er alle heilt einige i. Men når ein kjem i møte behovet frå fagleg hald i sør om korleis ein skal oppretthalde terrorberedskapen der, og så til dei grader vrakar behovet for beredskap i nord, da er det store spørsmålet: Korleis skal dette gå? Altså: Tre helikopter – la oss seie at to er under reparasjon og eitt skrog er i luf-

ta til ei kvar tid. I den situasjonen ein generelt er i når det gjeld beredskapen i nord: Korleis meiner forsvarsministeren dette skal kunne vere berekraftig? Korleis har vi ein reell beredskap i nord med eitt helikopter i lufta til ei kvar tid?

Statsråd Frank Bakke-Jensen [10:22:37]: Det har jeg også svart på tidligere. Jeg sier at samtidig som vi har gjort fordelingen sånn at vi får den kontraterrorkapasiteten vi trenger, gjennomfører vi også et prosjekt der vi skal leie inn sivil kapasitet som kan ta noen av oppdragene Forsvaret skal ha, der man ikke nødvendigvis må bruke Bell-helikoptre.

Så trer et nytt helikopteranbud innenfor helseområdet i kraft i juni. Da er det ekstra kapasitet i nord sånn at helseområdet selv kan ta de oppgavene de skal kunne ta. Etter hvert kommer det nye redningshelikoptre med en helt annen kapasitet enn det vi har i dag. Politiet har avtale med LOS-helikopter, så det vil være mulig å bruke dem når det kan være nødvendig og det passer seg sånn. Det bygges altså en betydelig helikopterkapasitet også utenfor Forsvaret, både i nord og i sør. Derfor mener jeg vi skal klare å løse også de sivile oppgavene som beredskapen sier at vi må få løst.

Presidenten: Kjell Ingolf Ropstad – til oppfølgings-spørsmål.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [10:23:44]: Kristelig Folkeparti var ikke med på enigheten rundt langtidsplanen, som var mellom Arbeiderpartiet og Høyre-Fremskrittspartiet-regjeringa. Vi mente at Hæren og Heimevernet burde prioriteres høyere for å sikre et mer balansert forsvar. Men rett før jul ble også Kristelig Folkeparti med på den enigheten, der vi jobbet med en best mulig løsning for landmakten innenfor de gitte rammene. Og i desember ga jo flertallet en bestilling til regjeringa vedrørende helikopterløsninger mellom Bardufoss og Rygge, moderne stridsvogner og 2. bataljon i Troms. Dessverre er svarene regjeringa har gitt i revidert nedslående – ikke minst, som flere har vært inne på, helikopterløsningene som gjelder for Hæren i nord. Helikoptrene er uunnværlige for en moderne hær, ikke minst i den topografien som er i Nord-Norge.

Hæren har hatt dedikert helikopterstøtte – uavbrutt – siden 1964. Nå leverer altså regjeringa forslag med kun tre Bell-helikoptre på Bardufoss. Ønsker forsvarsministeren og regjeringa – er det vilje til – å sette seg ned med de partiene som var enige om landmakten, og finne en god løsning som er tilfredsstillende for en moderne hær?

Statsråd Frank Bakke-Jensen [10:24:52]: Når regjeringen legger fram revidert nasjonalbudsjett for Stor-

tinget, er det klart man ønsker å forhandle i Stortinget om de sakene. Men vi mener vi har fulgt opp de vedtakene som ble gjort da vi la fram landmaktproposisjonen. Vedtaket ba om at det skulle være en delt løsning, og vedtaket ba om at vi skulle levere en kapasitet som spesialstyrkene var tjent med når det gjelder den kapasiteten vi skal bygge på kontraterror. Det setter noen rammer for hvordan vi prioriterer helikopter i nord og i sør. Så har vi gjort noen kompensierende tiltak når det gjelder bildet for hele den helikopteroperasjonen man har i nord, og som jeg mener vi svarer godt på.

Når man må prioritere, så må man prioritere, men vi har altså bygd opp en betydelig hærkapasitet i disse årene vi har sittet i regjering. Så at dette er en hær som er «stuck», er jeg ikke enig i.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:26:05]: Med Fremskrittsparti-leder Siv Jensen som finans- og avgiftsminister har avgiftene i Norge økt med 6 600 mill. kr – dvs. at ikke hver måned, ikke hver uke, men hver dag har avgiftene økt med 4 mill. kr. – 4 mill. kr hver dag i fire og et halvt år. I tillegg til avgiftene kommer økte gebyrer, som innføringen av det såkalte dødsgebyret, som skal bringe inn 40 mill. kr ekstra i statskassen. Fremskrittspartiet har blitt partiet for økte avgifter og økte gebyrer for folk flest, eller som statsminister Erna Solberg så stolt sa det: Regjeringen, Høyre og Fremskrittspartiet, har økt drivstoffavgiftene mer på ett år enn under åtte rød-grønne år.

Før jul økte Fremskrittspartiet, Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti avgiftene på ikke-alkoholholdige drikkevarer med 42 pst. og den såkalte sukkeravgiften med 83 pst. – en voldsom avgiftsøkning som rammer Norges største fastlandsindustri med full kraft. Bedrift etter bedrift melder om røde tall og omsetningssvikt. Flere bedrifter har måttet si opp folk, de har permittert folk, investeringer er stoppet. NHO Mat og Drikke sier at det har vært 10 pst. fall i omsetningen i viktige deler av norsk matindustri og norsk næringsmiddelindustri. Dette har vært en avgiftspolitik som målrettet flytter arbeidsplasser og verdiskaping fra Norge til Sverige.

Nå har Fremskrittsparti-leder og finansminister Siv Jensen kommet med sitt reviderte nasjonalbudsjett. Alarmlampene lyser, det er røde lys, mens Fremskrittsparti-lederen gjør ingenting for å rette opp i den krisen som nå er i ferd med å ramme Norges største fastlandsindustri. Mitt spørsmål til statsråden er: Hvor store tap og hvor mange arbeidsplasser i industrien skal bli borte før Jensen handler?

Statsråd Siv Jensen [10:28:12]: Jeg er litt usikker på hva representanten Slagsvold Vedum mener med at

alarmlampene lyser og at det er røde lys. Da vi la frem revidert budsjett, kunne regjeringen melde om en økonomi som går bra. Ledigheten er på vei ned, veksten er på vei opp, sysselsettingen tar seg opp, det meldes om bred oppgang i alle næringer over hele landet – bredt basert. Det er gode nyheter.

Jeg svarte på et spørsmål om sukkeravgift og brus for nøyaktig én uke siden, fra Senterpartiet. Det har ikke skjedd noe spesielt i pinsen som har endret på det svaret jeg ga for en uke siden.

Men det jeg utfordret Senterpartiet på i mitt svar for en uke siden, var hvorfor Senterpartiet på den ene siden later som de er rørende opptatt av grensehandelsproblemer – da knyttet til nøyaktig denne avgiften – mens de ikke er like opptatt av det som er hoveddriveren for grensehandelen, nemlig mat og kjøtt, som ikke er belønnet med høye særavgifter, men derimot med et tollvern, som Senterpartiet har ivret for i mange år, og som gjør at maten i Norge blir dyrere.

I tillegg har jo Senterpartiet i sine alternative budsjetter foreslått å øke avgifter på andre grensehandelsvarer, som f.eks. alkohol og tobakk. Det er jo fint å være moralsk indignert over én avgiftsskjerpselse, men dobbeltmoral er ikke det samme som dobbelt så god moral.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:29:41]: Jeg forstår godt at finans- og avgiftsminister Siv Jensen ikke ønsker å kommentere at hun har økt avgiftene i Norge med 4 mill. kr hver eneste dag siden hun ble statsråd, og at Fremskrittspartiet i regjering har økt dieselavgiftene mer på ett år enn under åtte rød-grønne år, for det er helt utrolig at avgiftene nå har økt med 6 600 mill. kr. Og problemet med avgiftsøkninger er at det rammer folk flest. Det har ingen fordelings effekter; det har en negativ fordelings effekt, for den som har lav inntekt, betaler like mye avgift som en som har høy inntekt, så det er grunnleggende usosialt.

Så har Senterpartiet gjort målrettede tiltak for å styrke norsk industri. Derfor hadde vi et godt tollvern – for å skape arbeidsplasser, for å få til verdiskaping i Norge. Derfor har vi en avgiftspolitik som ikke målrettet flytter arbeidsplasser fra Norge til Sverige. Finansminister Siv Jensen bør ta et møte med NHO Mat og Drikke og få høre om situasjonen i næringsmiddelindustrien. Synes finansministeren at det er klokt at Norge har så ekstremt høye avgifter – og den enorme avgiftsøkningen som skjedde før jul – når man ser at det går tapt arbeidsplasser i Norge på grunn av det?

Statsråd Siv Jensen [10:30:47]: La meg først minne om at disse avgiftsøkningene kom til som en del av budsjettforhandlingene i Stortinget, dette var ikke forslag regjeringen la frem for Stortinget.

Når det er sagt, så har denne regjeringen redusert det samlede skatte- og avgiftstrykket med over 24 mrd. kr. Det er en håndsrekning til vanlige familier, til norsk næringsliv, som handler om å styrke konkurranseevnen, som handler om å legge til rette for flere arbeidsplasser, og som handler om at en gjennomsnittsfamilie får 10 000 kr mindre i skatt under denne regjeringen enn under den regjeringen Trygve Slagsvold Vedum satt i. Det er et faktum. Så er det riktig at noen avgifter har økt innenfor en samlet lettelse på 24 mrd. kr, deriblant en del miljørelaterte avgifter, som er villet politikk fra et stort flertall i Stortinget.

Men samlet sett har jo bilrelaterte avgifter gått ned med 1,9 mrd. kr. Det har vært viktig i erkennelsen av at bilen er et viktig fremkomstmiddel i vårt langstrakte land. Derfor har det vært viktig for regjeringen – ja, å øke miljøavgiftene, men samlet sett å redusere skatte- og avgiftstrykket i Norge.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Sigbjørn Gjelsvik.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [10:31:54]: Finansministeren kommer ikke unna at det er Fremskrittspartiet, Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti sammen som har vært med på å innføre det avgiftssjokket som kom før jul, og det er også det flertallet som står bak at det har blitt 6,6 mrd. kr i netto økte avgifter siden man tiltrådte. Regjeringen står altså fullstendig passiv i en situasjon der folk mister jobben, der investeringer blir lagt på is, der tradisjonsrike bedrifter som Oskar Sylte og Roma sier at det kan bli kroken på døren for dem. Man sier at det går godt i norsk næringsliv. Vel, den blå-blå regjeringen har sørget for blodrøde tall innenfor de bransjene som her er berørt. Den siste oppdateringen viser at bransjen selv regner med at det kan bli solgt brus for 130 mill. liter i Sverige år, en oppgang på kanskje mellom 30 og 40 pst. Hvor lenge mener statsråden det er fornuftig å sitte passiv og se på at dette skjer?

Statsråd Siv Jensen [10:32:55]: Jeg vedstår meg at den regjeringen jeg er en del av, har redusert det samlede skatte- og avgiftstrykket med 24 mrd. kr siden vi tiltrådte. Det står i grell kontrast til de alternative statsbudsjettene Senterpartiet legger frem. Når Senterpartiet foreslår å skjerpe det samlede skatte- og avgiftstrykket med over 6 mrd. kr bare på ett år, blir det – når jeg hører Senterpartiet klage på dette nå – som å høre på en pyroman som roper på brannvesenet. Det står rett og slett ikke til troende. Denne regjeringen er opptatt av både å styrke rammebetingelsene for næringslivet og å styrke familienes økonomi gjennom å redusere skatte- og avgiftstrykket, og det har vi gjort. Men vi har også hele tiden vært helt klare på at innenfor et samlet opp-

legg hvor vi reduserer det samlede skatte- og avgifts-trykket, har vi økt noen miljørelaterte avgifter. Det handler om prinsippet om at forurenser skal betale, og det trodde jeg faktisk at Senterpartiet var enig i.

Presidenten: Geir Pollestad – til oppfølgingsspørsmål.

Geir Pollestad (Sp) [10:34:01]: Drivstoffprisane i Norge er no på eit historisk høgt nivå. Siv Jensen hadde vore statsråd i berre nokre dagar i 2013 då ho første gong auka drivstoffavgiftene. Sidan har det fortsett. I 2017 gjekk det så langt at regjeringa kalla inn til pressekonferanse og skrytte av at dei hadde auka avgiftene meir på eitt år enn dei raud-grøne gjorde på åtte år. Resultatet er det folk flest og næringslivet rundt om i landet som no opplever. Avgiftsminister Siv Jensen pleier å svara på desse spørsmåla med å snakka om alt anna – om årsavgift, formuesskatt, båtmotorar eller kva det måtte vera. I dag håpar eg at partileiaren i Framstegspartiet kan svara på spørsmål om drivstoffprisar. Mitt spørsmål er: Synest finansministeren at ein bensinpris på nesten 17 kr er akseptabel, og finst det ei smertegrense for finansministeren?

Statsråd Siv Jensen [10:35:04]: Det er ikke slik at jeg snakker om alt annet. Jeg er opptatt av å snakke om helheten, og det handler om hva slags rammebetingelser vi utstyrer norsk næringsliv med. Derfor har det vært viktig for denne regjeringen å redusere de samlede skatter og avgifter i Norge med over 24 mrd. kr.

Så er det riktig at drivstoffavgiftene har blitt satt opp ett år, og de ble satt ned i 2015, men samlet sett har bilrelaterte avgifter gått ned med nesten 2 mrd. kr under denne regjeringen. Representanten spør om drivstoffprisene. Vel, jeg kan ta ansvar for veldig mye, men at prisen på olje på verdensmarkedet nå har nådd 80 dollar fatet, er det veldig lite finansministeren i Norge kan gjøre noe med. Aktørene i bransjen selv peker på at det er veksten i de globale markedsprisene som nå løfter drivstoffprisene. Men jeg er enig i at det er viktig at det må være mulig for folk å komme seg frem med bilene sine. Derfor har det vært viktig for oss å legge om bilavgiftspolitikken, slik at drivstofforbruket går ned. Det gjør det under denne regjeringen.

Presidenten: Svein Roald Hansen – til oppfølgings-spørsmål.

Svein Roald Hansen (A) [10:36:18]: Statsråden sa at revidert nasjonalbudsjett melder om en økonomi som går bra, og det er godt at ledigheten faller. Men det som har gitt den økonomiske oppgangen styrke, ifølge regjeringens egne dokumenter, er lav rente, svak krone og ansvarlige lønnsoppgjør. Ingenting av dette skyldes re-

gjeringens politikk. Derimot er det et faktum at regjeringens avgiftspolitikkk har ført til tap av mange arbeidsplasser: Flyseteavgiften – flere hundre arbeidsplasser er tapt i Østfold og andre steder. Sukkeravgiften truer nå arbeidsplasser i nærings- og nytelsesmiddelindustrien. Og toll- og avgiftsfri netthandel for under 350 kr er subsidiering av arbeidsplasser i utlandet på bekostning av arbeidsplasser hjemme.

Spørsmålet er: Hvorfor vil ikke finansministeren tette dette avgiftshullet og styrke norske arbeidsplasser før enda flere forsvinner i kjølvannet av regjeringens avgiftspolitikkk?

Statsråd Siv Jensen [10:37:17]: I sin oppramsing av hva som er årsakene til at det går bedre i norsk økonomi, hoppet representanten Hansen elegant over en annen viktig faktor, nemlig den ekspansive finanspolitikken regjeringen førte i forbindelse med oljeprisfallet. Det har definitivt også vært med på å bidra til at vi raskt kom gjennom en krevende situasjon for norsk økonomi, som nå har snudd til oppgang, optimisme, flere arbeidsplasser, flere sysselsatte, lavere ledighet og vekst i økonomien. Det skal vi glede oss over.

Det blir veldig rart for meg å høre Arbeiderpartiet – av alle – snakke om skatte- og avgiftsreduksjoner. Det er knapt noe parti i denne salen som foreslår å øke skatter og avgifter mer enn Arbeiderpartiet. Arbeiderpartiet gikk til valg på å skjerpe skattene med mange milliarder kroner – og tapte valget på grunn av det.

Jeg står ved det denne regjeringen har gjort, nemlig å redusere det samlede skatte- og avgiftstrykket med 24 mrd. kr – for å styrke rammebetingelsene for næringslivet, for å styrke familieøkonomien for den enkelte. 10 000 kr i skattelette for en gjennomsnittsfamilie er mye penger.

Presidenten: Kjell Ingolf Ropstad – til oppfølgings-spørsmål.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [10:38:28]: Når en hører denne runden, er det verdt å minne om at Senterpartiet i sin tid økte avgiftene på alkoholfrie drikkevarer like mye som det er blitt gjort, og Senterpartiets egen helsepolitiker, Kjersti Toppe, har gjentatte ganger mast om å øke prisen på brus og godteri, noe som jeg synes er fornuftig. Jeg mener det er bakstreversk å redusere prisen på brus og godteri – på samme måte er det med alkohol og tobakk. Dette er jo de store folkehelseutfordringene som vi har i dette landet. Dette må vi gjøre noe med.

Samtidig er Kristelig Folkeparti opptatt av å styrke verdiskapingen i Norge. Jeg ønsker ikke at det skal bli en vekst i brussalget og godterisalget og få flere arbeidsplasser på grunn av akkurat det. Det er ikke mitt mål. Mitt mål er å trygge arbeidsplassene og skape vekst i landet.

Vi ser at det er et smutthull som jeg tror det hadde vært lurt å tette – hvis en bestiller varer på nett i Norge, må en betale moms fra første krone, men hvis en bestiller de samme varene, f.eks. sjokolade og brus, fra utlandet, slipper en å betale moms, altså 25 pst. rabatt. Det synes jeg er rart.

Er statsråden enig i at en i hvert fall bør se på og utrede om det er mulig å tette det smutthullet?

Statsråd Siv Jensen [10:39:31]: Jeg er helt enig med representanten Ropstad i at noe av det viktigste vi gjør, er å legge til rette for trygge arbeidsplasser i Norge. Det har denne regjeringen gjort, i samarbeid med Kristelig Folkeparti, gjennom å styrke rammebetingelsene for norsk næringsliv, gjennom å redusere det samlede skattestrykket, gjennom å styrke bevilgningene til infrastruktur, gjennom å satse på forskning, kompetanse og kunnskap i skolen. Summen av det har gitt gode resultater gjennom de årene vi har sittet i regjering.

Når det gjelder hva regjeringen vil eller ikke vil gjøre i kommende budsjett, må vi få lov til å komme tilbake til det når vi legger frem statsbudsjettene. Det er i de ordinære statsbudsjettene at den store gjennomgangen av ulike skatte- og avgiftsspørsmål gjøres. Vi har nettopp lagt frem revidert budsjett. Det er først og fremst en arena hvor vi tilpasser kart og terreng.

Presidenten: Bjørnar Moxnes – til oppfølgingsspørsmål.

Bjørnar Moxnes (R) [10:40:35]: Jeg liker ikke å si «Hva var det jeg sa?», men det vi ser nå med økt grensehandel, er akkurat det Rødt advarte mot i desember. Rødt har ingen problemer med samfunnsendringer, men de må være gjennomtenkte og demokratisk forankret. Derfor foreslo vi å utsette avgiftsøkningen for å utrede konsekvensene for arbeidsplasser i næringsmiddelindustrien – det var Fremskrittspartiet med på å stemme ned i desember. Men så kom nyheten fra Fremskrittspartiets landsmøte: De ville vrake sukkeravgiften, sa de. Så kom revidert nasjonalbudsjett, hvor Siv Jensen kom med null tiltak for å gjøre noe med sukkeravgiften.

Dette er ikke et unikt tilfelle. Vi hørte fra det samme landsmøtet at Fremskrittspartiet er sjøfolkenes parti. Så kom budsjettet – uten noen tiltak for å endre problemet når det gjelder Color Line og utflagging til NIS.

Er det dette vi kan forvente fra Fremskrittspartiet framover, at partiet sier én ting og deretter gjør det motsatte, og at de konsekvent snakker ut av begge munnvikene?

Statsråd Siv Jensen [10:41:38]: Jeg kan forsikre representanten Moxnes om at Fremskrittspartiet kommer til å gjøre alt vi kan, i regjering og i Stortinget, for å

følge opp mest mulig av vår politikk og vårt partiprogram. Samtidig sitter vi i en koalisjonsregjering som – på toppen av det – er en mindretallsregjering som må forhandle frem løsninger i Stortinget.

Fremskrittspartiet kommer alltid til å være opptatt av å senke det samlede skatte- og avgiftstrykket i Norge. Det har vi også bevist at vi gjør gjennom det vi har gjort siden vi kom i regjering – en reduksjon på 24 mrd. kr er ganske mye penger.

Jeg tror representanten Moxnes har misforstått litt hva revidert er og hva det ikke er. Det er en rundingsbøye hvor vi tilpasser kart og terreng ut fra hva som har skjedd i norsk økonomi siden vi la frem og fikk vedtatt statsbudsjettet i høst. De store spørsmålene knyttet til budsjett kommer i forbindelse med statsbudsjettet, som kommer i oktober.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [10:42:49]: Mitt spørsmål går til finansministeren.

I dag kan vi lese i Adressa at St. Olavs hospital i Trondheim nå må selge tre eiendommer, bl.a. sitt eget viktige pasienthotell, for å finansiere et nybygg for psykiatri. De har altså kuttet så mye at de må selge unna eiendom.

Denne regjeringen har hatt mer penger til rådighet enn noen annen regjering, men likevel kuttes det nå i sykehusene, og det får konsekvenser. Regjeringens avbøyråkratiserings- og effektiviseringsreform er det fine navnet. I realiteten er det uprioriterte ostehøvelkutt i velferden. Siden 2015 er det kuttet nær 9 mrd. kr i offentlig virksomhet og velferd.

Konsekvensene er bl.a. at innsatsen mot arbeidslivskriminalitet svekkes. Arbeidstilsynet har fått kutt på over 10 mill. kr og varsler at de må nedprioritere ulykkesforebygging, ergonomi, kjemi og psykososiale problemer. Når det gjelder domstolene, gir man med den ene hånden og tar med den andre, og nedskjæringene er på 51 mill. kr bare de siste par årene. Og Domstoladministrasjonen og lokale domstoler varsler nå om at kuttene medfører kutt i tjenester og ikke i byråkratiet.

I en tid med svært mange utenfor arbeidslivet kuttes bevilgningene til Nav. Ifølge NTL Nav vil kuttene føre til 690 mill. kr mindre i driftsbudsjettet, noe som tilsvarer 1 100 færre ansatte hvis kuttene videreføres til 2021, som regjeringen varsler.

Vi vet allerede at regjeringen ikke aner hva resultatene av skatteuttene til de rike har vært. De bruker milliarder til noe de ikke er i stand til å dokumentere har positiv effekt på norsk økonomi. Så i dag vil jeg gjerne finne ut om finansministeren har undersøkt hvordan det går med dem som får disse flate ostehøvelkuttene, om de har undersøkt effekten av velferdskuttene. Har regjeringen snakket med Arbeidstilsynet, med domstolene,

med Nav og med sykehusene om hva som faktisk er konsekvensene av politikken?

Statsråd Siv Jensen [10:44:52]: Innledningsvis nevnte representanten Kaski ulike problemstillinger knyttet til helseforetakene. De spørsmålene vil jeg be om at man retter til helseministeren som rette vedkommende. Jeg oppfatter at spørsmålet først og fremst handler om avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen, og det svarer jeg gjerne på.

Det er en reform denne regjeringen innførte ganske tidlig i vår periode, hvor hele poenget er å hente ut effektiviseringsgevinster fra statlige etater. Vi henter nå ut om lag 1,7 mrd. kr hvert eneste år som vi kan bruke på økt velferd, på å styrke sykehusekonomien, styrke kommuneøkonomien, styrke politibudsjettene og styrke samferdselsbudsjettet for å nevne noe.

Jeg synes det er veldig rart at SV er imot en reform, hvor hele formålet er å effektivisere byråkratiet vårt, frigjøre ressurser, forvalte skattebetalernes penger på en best mulig måte slik at vi frigjør ressurser til å styrke vår egen velferd. Jeg er uenig i påstanden om at denne reformen fører til velferdskutt – det er snarere tvert imot. Dette er en regjering som systematisk har sikret velferdsordningene, styrket velferden i landet vårt, samtidig som vi har kommet oss gjennom en krevende situasjon for norsk økonomi i kjølvannet av oljeprisfallet. Da har det vært viktig og nødvendig for å få veksten opp, å redusere skattene. Det står jeg ved.

Det er ikke riktig som representanten Kaski påstår, at primært har regjeringen fokusert på å gi skatteletter til de rike. Nei, vi har gjort det som har vært en internasjonal anbefaling fra OECD, og som vi fikk fra vårt eget skatteutvalg, vi har redusert selskapsskatten og redusert skatten på arbeid, som er de mest vekstfremmende virkemidlene, og det er dokumentert. At vi har redusert skatten har, sammen med andre virkemidler, bidratt til at vi nå har fått fart på norsk økonomi igjen, og at ledigheten går ned og sysselsettingen går opp. Det skal vi glede oss over.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [10:46:50]: Jeg synes ikke jeg kunne høre at jeg fikk noe godt svar på om regjeringen faktisk følger opp konsekvensene av egen politikk. Og det er ikke en påstand at det fører til kutt, det er en konstatering. Når man tar 9 mrd. kr bort fra sykehus, Nav og Statens strålevern, får det konsekvenser. Blant annet ser vi i budsjettdokumentene fra helseforetakene at sykehusene må kutte. Eksempelvis skriver Sykehuset Innlandet i budsjettet for 2017 at det må kuttes innen psykisk helse. På Ahus spares det millioner på å få nyfødte og familier sendt ut av sykehuset tidligere. I kriminalomsorgen går kuttene ut over antall ansatte, vedlikehold og tilbud om utdanning for de innsatte, samti-

dig som vi ser en økning i vold og trusler mot de ansatte. Dette er denne finansministerens ansvar. Det er denne finansministerens reform.

Mitt spørsmål – la meg gjenta det: Er regjeringen interessert i å undersøke konsekvensene av disse kuttene, hva som faktisk blir effektene av det?

Statsråd Siv Jensen [10:47:56]: Dette er en reform som legger til rette for at statlige etater kan planlegge og ha forutsigbar drift for sin virksomhet. Jeg forventer av alle statlige virksomheter at de er opptatt av å effektivisere, at de er opptatt av å redusere byråkratiet, at de er opptatt av å frigjøre ressurser, slik at de kan bedre driften.

Det er helheten i de budsjettene regjeringen legger frem, som betyr noe. Vi har styrket sykehuses økonomi hvert eneste år siden vi kom i regjering. Vi har styrket politibudsjettene. Vi har fått bort fengselskøene. Vi har tatt vare på velferdsordningene gjennom de innretningene vi har foretatt.

Det er selvfølgelig en ærlig sak at SVs svar på alle de utfordringene vi kommer til å stå overfor fremover, bare er å pøse på mer penger til alt. Jeg mener det er et veldig dårlig svar overfor skattebetalerne, som burde forvente av oss politikere at vi husholderer med pengene deres på en best mulig måte. Da må vi være opptatt av å hente ut effektiviseringsgevinster.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Kari Elisabeth Kaski.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [10:48:59]: Det jeg spør om, er om regjeringen har undersøkt konsekvensene. Vi får ikke noe svar på om man faktisk er interessert i det. Det høres fra finansministeren ut som om man bare konstaterer at man henter ut effektiviseringsgevinster – men det vet man med respekt å melde ikke. Nå advarer både ansatte og tillitsvalgte på de ulike stedene der det blir kuttet, om at kuttene får store konsekvenser. De konsekvensene er dessverre ikke effektivisering eller avbyråkratisering, men dårligere tjenester for samfunnet og for folk flest. Det blir færre ansatte, lengre vente- og saksbehandlingstid, og nødvendige tjenester blir skadelidende. Administrasjonssjefen hos Barneombudet sier at for dem er effekten heller motsatt. Brønnøysundregistrene melder om økt saksvolum og økt saksbehandlingstid. Statens strålevern svarer nei på spørsmålet om det blir mindre byråkrati.

Mitt spørsmål til finansministeren er: Har man egentlig sett på om dette gir mer effektivitet i offentlig sektor?

Statsråd Siv Jensen [10:50:01]: Det er mange eksempler på etater som gjennom den forutsigbar-

heten som ligger i denne reformen, kan tenke langsiktig, kan tenke flere år fremover, kan gjennomføre grep som gir effektivisering, og der man systematisk henter ut gevinster i virksomhetene. Det mener jeg langt flere virksomheter må gjøre, rett og slett fordi dette handler om hvordan vi forvalter skattebetalernes penger.

Denne regjeringen har ved flere anledninger informert Stortinget om at vi i tiden som kommer, kommer til å ha strammere budsjetter. Hvis vi skal fortsette å trygge velferdsordningene, fortsette å legge til rette for vekst på en del områder som er viktige, både for regjeringspartiene og for Stortinget, må vi hente handlingsrom et sted. Da må vi være på jakt etter effektiviseringer. Vi må avbyråkratisere. Vi må slanke offentlig sektor, og vi må klare å hente ut gevinstene. Det er det regjeringen har gjort gjennom denne avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen.

Jeg venter i spenning på andre forslag fra Stortinget. Så langt har vi bare fått forslag om utgiftsøkninger.

Presidenten: Kari Elisabeth Kaski – til oppfølgings-spørsmål.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [10:51:05]: Denne regjeringen har – som vi har hørt tidligere i dag – gitt 25 mrd. kr i skattelettelser, hovedsakelig til de aller rikeste av oss, samtidig som oljepengebruken har vært rekordhøy.

Offentlig sektor bør effektiviseres. Den bør digitaliseres. Men det fordrer en langsiktig vilje til å investere, til å satse på læring, til å satse på investeringer i etter- og videreutdanning, i maskiner og utstyr. flatt kutt er det motsatte av dette. I en sak fra januar i år i Dagsavisen avviser Finansdepartementet å evaluere disse kuttene, men det varsles at de skal videreføres hvert eneste år – uten at regjeringen er interessert i konsekvensene, heller ikke når det gjelder effektivisering.

Da er mitt spørsmål til finansministeren: Hvorfor vil ikke regjeringen vite hva som er konsekvensene av den såkalte reformen, disse flate kuttene? Det slås fast at den er vellykket, men det kan ikke regjeringen vite. Jeg undrer meg på hvorfor regjeringen ikke ønsker å evaluere denne reformen.

Statsråd Siv Jensen [10:52:09]: Alle statsrådene og departementene følger opp effekten av dette på sine forvaltningsområder.

Så kommer representanten Kaski med en frekk påstand, nemlig at regjeringen i hovedsak har gitt skattelette til de rike. Det er en påstand som gjentas og gjentas fra Stortinget, men den er fortsatt feil. Det er slik at størsteparten av de lettelsene denne regjeringen har gitt, har vært personskattelettelser. Men vi har også prioritert å gi lettelse til næringslivet, fordi vi vet at det virker. Det

har vi gjort både gjennom å redusere selskapsskatten og gjennom å redusere formuesskatten.

Vi kommer til å fortsette å være opptatt av å holde et lavest mulig skatte- og avgiftstrykk i Norge fordi det handler om konkurranseevnen til bedriftene våre, fordi det handler om at folk flest skal få lov til å beholde mer av sin egen inntekt. Når en gjennomsnittsfamilie har fått 10 000 kr i skattelette under denne regjeringen, er det penger. Jeg tror ikke dette er familier som oppfatter seg som de aller rikeste i vårt samfunn.

Vi kommer til å fortsette å holde skatte- og avgiftstrykket nede.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [10:53:21]: Finansministeren kan bli stående.

Norsk økonomi har hatt en sterk utvikling helt siden 1990-tallet. Det skyldes ikke bare høye oljepriser og et godt bytteforhold med utlandet, men også en god befolkningssammensetning, som gjør at mange har vært i jobb.

Nå snur det. Vi har fått et grått skifte. Vi blir flere eldre, og fødselstallene har nylig falt dramatisk, fra 1,98 barn per kvinne i 2009 til 1,62 barn per kvinne i 2017, noe som er det laveste fødselstallet som noensinne er målt i Norge. Dette har store konsekvenser. Selv om barn gir det offentlige utgifter i form av barnehage, familiepolitikk og skole, koster det mer for samfunnet å ha en høy andel eldre i befolkningen som skal ha pensjoner, helsetjenester og eldreomsorg. Færre unge reduserer arbeidsstyrken og også forbruket, og det blir færre unge til å komme opp med nye ideer og skape nye bedrifter.

Det er bra for Norge at det fødes flere barn her i landet. Det er bra for økonomien, og det er bra for framtidens eldre, som trenger varme hender i eldreomsorgen. Dersom en er i 20-årene og får barn, er det slik i dag at en nesten blir sett litt rart på. Og dersom en velger å få flere enn tre barn, er det helt uforståelig. Dersom en velger omsorg for egne barn framfor å prioritere egen karriere, rister folk på hodet.

For Kristelig Folkeparti er familien samfunnets grunncelle. Familien er en verdi i seg selv og er helt avgjørende for samfunnet og for den enkeltes livskvalitet, altså helt uavhengig av økonomiske betraktninger. Men siden det er finansministeren som er her, vil jeg påpeke at god familiepolitikk også er god samfunnsøkonomi.

Forskning viser altså en sammenheng mellom de nordiske landenes omfattende familiepolitiske ordninger og de samme landenes noe høyere fødselstall enn i mange andre europeiske land.

Er finansministeren enig i at familiepolitikkenes betydning for fødselstallene er en av flere gode grunner til at vi må styrke familiepolitikken i årene framover?

Statsråd Siv Jensen [10:55:26]: Dette er vel strengt tatt et spørsmål som burde vært stilt til barne- og likestillingsministeren, men litt overordnet sett kan jeg si meg enig med representanten Ropstad i betydningen av de velferdsordningene vi har for barnefamiliene i Norge. Vi har gode fødselspermisjonsordninger, eller foreldrepengerordninger, vi har nylig økt engangsstøtten for dem som ikke har opptjent foreldrepengerettigheter, vi har kontantstøtte, vi har barnetrygd, vi har billige barnehager, og summen av dette er ordninger som har lagt til rette for økt likestilling i Norge, for at flere kvinner har kunnet komme ut i arbeidslivet – ordninger som i hvert fall ikke står i veien for valget om å føde barn. Så hva som er årsaken til at vi i 1. kvartal har sett lavere fødselstall, skal finansministeren være litt forsiktig med å svare på. Men jeg er kjent med at Barne- og likestillingsdepartementet har bestilt en rapport fra Statistisk sentralbyrå som skal se på hvordan fertilitet påvirker samfunnsøkonomien i et lengre perspektiv. Det er en rapport som jeg tror skal komme ved årsskiftet, og som helt sikkert kan gi interessante funn som både regjeringen og Kristelig Folkeparti kan ha nytte av å lese om.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [10:56:48]: Jeg takker for svaret. Det er viktig at ikke finansministeren bare lener seg på barne- og familieministerens, selv om jeg vet at mye av ansvaret ligger der, for det vil være krevende for finansministeren å få budsjettene til å gå opp dersom fødselstallene blir for lave. Derfor mener jeg at det som finansministeren er inne på, er viktige tiltak. Hun nevner f.eks. engangsstøtten. Siden fødselstallene har dalt så mye, lurte en på – og forskere spør seg – om folk ikke får så mange barn som de egentlig ønsker seg. Mye av grunnen kan nok være det gledelige faktum at flere kvinner tar høyere utdanning, og at de dermed utsetter å få barn. Men det er også en urettferdighet i fødselspengeordningen, for hvis en er student eller akkurat er ferdig med å studere og får barn uten å ha fått jobb, kan en kun få 63 000 kr i engangsstønad, mens hvis en har kommet i jobb og begynt å opparbeide seg rettigheter, kan en få flere hundretusener i lønn. Det er mange som oppgir at de tar abort på grunn av at de ikke har økonomisk trygghet til å bære fram barn.

Er statsråden enig i at engangsstøtten kan være en ordning som en bør øke enda mer?

Statsråd Siv Jensen [10:57:53]: Jeg er i hvert fall enig i at vi har mange gode og rause ordninger for barnefamiliene i Norge, så vi kan i hvert fall ikke si at det er årsaken til at fødselstallene utvikler seg i den retningen de gjør. OECD har nettopp kommet med en rapport som synliggjør hvorfor de nordiske landene er så langt fremme på likestillingsområdet som de er. Det skyldes bl.a. dette. Så det er jo ikke mangel på gode og velfungerende

de velferdsordninger overfor barnefamiliene som er problemet vårt.

Utfordringene med demografien, altså befolkningsutviklingen, i Norge har vi vært kjent med lenge. Vi brukte ganske mye tid på å underbygge dette også i forbindelse med perspektivmeldingen, og vi vet at vi kommer til å få flere eldre i tiden som kommer. Det er i utgangspunktet positivt. Det er flere eldre som lever lenger, som lever et godt liv, som kan leve i egen bolig mye lenger – det er veldig positivt. Men det er riktig at det over tid kommer til å legge beslag på mer av handlingsrommet i budsjettene. Da må vi altså prioritere det, sikre de eldre gode forhold fremfor kanskje å pøse på med enda mer penger til barnefamiliene, som allerede har gode ordninger.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Kjell Ingolf Ropstad.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [10:59:00]: Da er det fristende å dra fram Kåre Willoch, som veldig ofte påpeker at nettopp barnefamilienes økonomi er svekket når det gjelder f.eks. barnetrygden og andre ting. Jeg er ikke helt enig i at vi ikke også trenger å løfte barnefamilienes økonomi, men jeg er enig i at det er vanskelig å peke på én enkelt grunn til at fødselstallene er blitt så lave. Det som er mest utslagsgivende, er kanskje summen av alle ordninger som må være til stede. Jeg tror det vil være viktig å gjøre endringer som sikrer flere heltidsstillinger for kvinner, flere faste stillinger for kvinner, og at en lettere kan komme seg inn på boligmarkedet. Jeg tror kanskje noe av det viktigste er at en har trygghet og forutsigbarhet, stabilitet rundt familielivet, og at en på den måten kan velge å få barn tidligere. Jeg tror noe av grunnen er at noen velger å utsette så lenge, og så holder det kanskje med et barn mindre enn det en i utgangspunktet egentlig kunne tenkt seg. Men vi som politikere må også legge til rette for at en velger å få det siste barnet. Er statsråden enig i de betraktningene?

Statsråd Siv Jensen [11:00:02]: Finansministeren skal være veldig forsiktig med å spekulere i hva som er årsaken til de veivalg de ulike familiene våre tar – det må de nesten svare for selv – men jeg tror ikke det skyldes mangel på gode ordninger for barnefamiliene. Jeg er enig i at vi må legge til rette for færre på ufrivillig deltid. Det viser også den OECD-rapporten som nylig kom, at vi kan hente ut et enda større potensial for veksten i norsk økonomi hvis flere jobber flere timer. Da ligger mye av svaret i å få flere kvinner i heltidsjobb, og da må vi gjøre noe med den ufrivillige deltiden, som vi kanskje særlig ser innenfor pleie- og omsorgssektoren.

Presidenten: Vi går videre til et nytt hovedspørsmål.

Bjørnar Moxnes (R) [11:00:57]: Et av Siv Jensens forslag i revidert budsjett er en skatteendring for utenlandske arbeidere på korte opphold. Istedenfor å fylle ut vanlig skattemelding skal de fra neste år betale en flat skatt på 25 pst. Rødt er for forenkling, og jeg ser også fornuften i at de som jobber her i korte perioder, skal kunne betale skatten sin uten for mye plunder. Men hvorfor foreslår Siv Jensen et skattekutt som gir en konkurransefordel til utenlandske arbeidere? Departementet skriver at endringen vil føre til 50 mill. kr mindre i skatteinntekter til fellesskapet neste år – 50 mill. kr som utenlandske arbeidstakere betaler i skatt i dag, men som de slipper å betale til neste år, takket være Siv Jensens forslag. Dette er i realiteten skattesubsidiering av midlertidig tilreisende arbeidere i en situasjon der over 100 000 arbeidsvillige og arbeidsføre står uten jobb i Norge. LO er bekymret. Det skjønner jeg godt. I høringsrunden sa LO klart fra at de er for forenkling, som Rødt, men understreker hvor viktig det er at satsen settes høyt nok, så det ikke blir en skattekonkurranse mellom arbeidsfolk som er bosatt i Norge, og arbeidsfolk som er innom på korte oppdrag.

I tillegg vet vi at midlertidighet i arbeidslivet er et uvesen som brer seg under Fremskrittspartiet og Høyres styre, som absolutt ikke trenger forsterkning av en skattesubsidie målrettet mot midlertidige oppdrag. Jeg lurer på: Hvorfor er satsen satt så lavt at det gir et reelt skatte-kutt, når forenklingen ville vært akkurat like enkel hvis satsen ble satt høyere?

Statsråd Siv Jensen [11:03:04]: La meg først si at det grepet regjeringen har gjort med hensyn til å endre skattereglene for utenlandske arbeidstakere, ikke er en skattesubsidie, og det er ikke ment å være det. Det er først og fremst begrunnet i en oppretting av feil, noe som også Riksrevisjonen har påpekt med all mulig tydelighet. Dette er et forslag som har vært ute på høring. Både NHO og LO har uttalt seg om det og har vært opptatt av satsen. NHO var vel opptatt av at satsen skulle settes lavere enn det regjeringen har gjort. LO ga uttrykk for at de mente at satsen burde være noe høyere. Derfor har vi lagt oss på en sats på 25 pst., som tilsvarer den satsen som man har innført i Sverige. Så er det også viktig å si at man kan velge denne ordningen, hvor man skattlegger brutto lønnsinntekter med én sats uten fradrag. Men man kan også velge å ikke gå for den ordningen, og det er vi pliktig til å gjøre for å ivareta EØS-rettslige bestemmelser. Men dette er først og fremst en opprydding i en problemstilling som var utsatt for mye feil, og som vi var nødt til å gjøre noe med.

Bjørnar Moxnes (R) [11:04:26]: Når tilreisende arbeidstakere på korte opphold sitter igjen med mer lønn etter skatt enn kollegaene sine, som har fast jobb i Nor-

ge, så vil de kunne godta en lavere lønn og blir mer attraktive for arbeidsgiverne, og det kan gi et press på lønningene – nedover.

I vår har Siv Jensen prøvd å framstille Fremskrittspartiet som arbeidets parti, men hvorfor rammer da Fremskrittspartiet arbeidstakere i Norge ved å gi en konkurransefordel til utenlandske arbeidstakere – på toppen av en hodeløs økning i sukkeravgiften, som rammer norske arbeidsplasser – og dumping av norske arbeidsplasser til sjøs ved å gi rederne muligheten til å erstatte 700 norske sjøfolk med utenlandske arbeidstakere ansatt på lokale vilkår? Er det slik at sosial dumping er Fremskrittspartiets måte å støtte arbeidstakere på i Norge?

Statsråd Siv Jensen [11:05:12]: Her blander representanten Moxnes ganske mange ingredienser i sausen før han serverer den.

Bjørnar Moxnes (R) [11:05:20]: Da blir den god!

Statsråd Siv Jensen [11:05:21]: Nei, man må passe på å ha balanse i ingrediensene i en saus, ellers kan den bli ganske usmakelig, og her må man altså ikke blande så mange forhold sammen som representanten Moxnes nå gjør.

Jeg er mot sosial dumping, og denne regjeringen har iverksatt mange tiltak for å ordne arbeidsforholdene i Norge for norske arbeidstakere, og det kommer vi til å fortsette med. Vi har også styrket innsatsen mot arbeidslivskriminalitet, og vi har lagt til rette for fleksibilitet for arbeidstakere i Norge.

Det som var det opprinnelige spørsmålet til representanten Moxnes, var knyttet til denne spesielle ordningen, som regjeringen altså har gjort endringer i – fordi vi har blitt bedt om å gjøre det, fordi Riksrevisjonen har påpekt at det er en ordning som har betydelige svakheter. Det er først og fremst en ordning som retter opp i det, og som ikke har noen ting å gjøre med hvordan avlønningene skjer i den enkelte bedrift. Så jeg tror vi skal være forsiktige med å blande altfor mange forhold sammen i denne sausen til representanten.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – Sigbjørn Gjelsvik.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [11:06:28]: En kommer ikke vekk fra at dette forslaget innebærer at en får et todelt system der norske arbeidstakere skal betale full skatt, mens utenlandske arbeidstakere altså skal kunne velge hvilken skattlegging de er underlagt. Utenlandske arbeidstakere skal altså kunne velge den skattleggingen som gir lavest skattlegging for dem selv, en mulighet som da norske arbeidstakere ikke får. Det innebærer, som det står i proposisjonen, en skattesubsidiering av

utenlandske arbeidstakere. Det vil bli en konkurranseulempe for norske arbeidstakere.

Statsråden viser i sitt første svar til at en av begrunnelsene for at man gjør dette, er pålegget fra EØS-avtalen. Er det den reelle begrunnelsen for at en har gjort dette, eller mener regjeringen på egen kjøp at dette er et fornuftig tiltak å gjennomføre?

Statsråd Siv Jensen [11:07:10]: Det var i hvert fall et tiltak det var nødvendig å rydde opp i, all den tid Riksrevisjonen har påpekt at vi måtte gjøre endringer i den, og fordi vi måtte prøve å finne en innretning på det som også svarte til de kravene som vi blir stilt overfor når det gjelder EØS-avtalen. Det mener jeg vi har klart å gjøre.

Men så er det altså – og det skriver vi også i materialet til Stortinget – betydelig usikkerhet knyttet til proveny av dette. Men målet fra regjeringens side, som også var grunnlaget for den høringen som var ute, var jo ikke at dette skulle være en skattesubsidie eller gi skatteinntekter. Det skulle være en nøytral ordning som ryddet opp i dette. Og la meg minne om hva vi da har foreslått; det er altså en bruttoskattlegging uten rett til fradrag. En bruttoskattlegging uten rett til fradrag. Men man kan altså velge å la seg skattlegge etter det samme systemet som du og jeg og alle andre i dette landet blir skattlagt etter, og det mener jeg svarer ut de EØS-rettslige forpliktelsene vi har.

Presidenten: Vi går videre til nytt hovedspørsmål.

Ingvild Kjerkol (A) [11:08:35]: Mitt spørsmål går til eldreministeren, som det første i historien.

For kort tid siden la eldreministeren fram sin eldremelding, Leve hele livet. Det er vel det vi alle håper å få lov til å gjøre, trygt og godt også den dagen vi trenger hjelp for å mestre hverdagen. Da statsråden presenterte sin eldresatsing, sa hun at det kommer ingen nye paragrafer og ingen nye bevilgninger, men at vi har noen gulrøtter – ikke en hel åker, men en pen bunt.

I forrige uke la Helsedirektoratet fram de første ventelistetallene over eldre som venter på en heldøgns omsorgsplass, i hele landet. Tallet var 1 420 eldre mennesker, og i Aftenposten i dag kan vi lese at det faktisk er blitt 826 færre heldøgns plasser i eldreomsorgen de siste ti årene. Regjeringen Solberg har styrt i fem av disse. Da blir mitt spørsmål til eldreministeren: Hvilke gulrøtter har hun for å sikre eldre som trenger en heldøgns omsorgsplass, den tryggheten de trenger for å kunne leve hele livet?

Statsråd Åse Michaelsen [11:09:56]: Denne regjeringen har satt i gang mange tiltak. Vi har både økt størrelsen på tilskudd til bygging av nye sykehjemsplasser, vi

har satt av ekstra penger i hver ramme, og vi har vært veldig målrettet når det gjelder investeringstilskuddet.

Så er det slik at det er den enkelte kommune som er ansvarlig for å sette i gang bygging av nye sykehjemsplasser. Med tanke på tilsagnsrammen har vi allerede nå nådd opp til 13 100 plasser, og 99 pst. av den rammen er blitt utnyttet i den perioden som denne regjeringen har sittet, eller fra 2013 til 2017. Tidligere regjeringer lå kanskje opp mot 60–66 pst.

Det som er viktig for oss, er at kommunene erkjenner det behovet som er der ute for å sette i gang bygging av nye sykehjemsplasser, ser den økningen som vil komme og også legger til rette for dem som ønsker å bo hjemme, på ulike måter.

Ingvild Kjerkol (A) [11:11:03]: Som statsråden sier, er det kommunene som bygger disse plassene. Da vet vi at kommunene må planlegge for disse investeringene. Derfor var det i grevens tid at staten i sin tid bidro med dette tilskuddet. Nå viser tallene som er presentert både før helgen og i dag, at man på langt nær er i mål. Stortinget vedtok tidligere i år å likestille rehabilitering og nybygg, for å øke kapasiteten. I tillegg har også stortingsflertallet, bestående av opposisjonen, vedtatt å øke det statlige bidraget, slik at kommunene kan få bygge ut dagplasser. For som statsråden selv sier: Det er også viktig med dagplasser for at særlig mennesker med demens skal kunne bo lengst mulig hjemme.

Hvordan er status på disse vedtakene fra Stortinget, og når kan kommunene få klarsignal til å bygge ut dagplasser med 50 pst. statlig støtte, og få rehabilitert dobbeltrom til enkeltrom, noe som også er planlagt i mange kommuner?

Statsråd Åse Michaelsen [11:12:06]: Anmodningsvedtaket er kommet til oss, og det tar vi på største alvor. Vi vil komme tilbake til dette i det nye budsjettet som kommer til høsten, og da er det viktig å se på det behovet som er der ute. Men aller viktigst er det, som jeg sa, at kommunene erkjenner det behovet som er der. Og det har tatt litt tid fra en kommune søker om tilskudd, til bygging – om det gjelder ny plass, flere og bedre plasser, investeringer som gjelder rehabilitering, eller justeringer av de plassene som finnes, tar det tid. Det tar alt fra tre til fem år før den plassen er klar til å flyttes inn på.

Det er det som er krevende, og i Aftenposten i dag så vi statistikk som viser til at etter at denne regjeringen tiltrådte, går pilene oppover – selv om vi hadde ønsket at det kunne gå enda fortere.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – Tuva Moflag.

Tuva Moflag (A) [11:13:08]: Det er en uttalt målsetting at beboere på sykehjem skal ha enerom med eget bad. Det handler om verdighet den siste tiden i livet. Oslo kommune har en offensiv satsing for å sørge for nettopp dette. Byrådet forlenger derfor ikke kontrakten med sykehjem der beboerne må benytte felles bad på gangen. Støtter statsråden Oslo kommunes satsing på sykehjem som tilbyr eldre enerom med eget bad?

Statsråd Åse Michaelsen [11:13:39]: Det viktigste for oss er at hver kommune kjenner sin utfordring og de plassene de har. Noen kommuner ser at deres plasser er utdaterte og ikke tilfredsstillende de behovene dagens eldre har. Da er det viktig for oss at den fleksibiliteten som vi gir kommunene til å kunne ta de valgene, må være der. Men det går også an å vise skjønn og ta eldres behov for trygghet og verdighet på alvor. Man kan kanskje si at det noen steder går litt fort i svingene når en legger ned eksisterende plasser, og at informasjonsflyten ikke alltid er like bra.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Liv Signe Navarsete (Sp) [11:14:44]: Mitt spørsmål går til forsvarsministeren.

Som eg nemnde i eit tidlegare oppfølgingsspørsmål, var utanriks- og forsvarskomiteen på komitéreise i indre Troms sist veke. Der fekk me m.a. informasjon om kvifor Hæren er heilt avhengig av å ha dedikerte helikopter for å fungere. Det vart nytta uttrykk som at helikopter til Hæren er ein avgjerande ressurs, ein styrkemultiplikator som ikkje kan unnverast. Og det er nokre viktige årsaker til det. Ein treng m.a. å setje ut sensorar for å finne ut kvar fienden er. Ein treng å transportere inn styrkar som kan slå ut fienden sine sensorar. Ein treng MEDEVAK, altså medisinsk evakuering, som opprettheld motivasjon, moral og vilje til å slåss. Ein treng forsyningar til fremre linje, det gjeld ammunisjon, det gjeld mat, osv. Det gjeld grensestyrkar og helikopter til flytting, særleg vår og haust, når ein ikkje kan bruke verken snøskuter eller firhjuling eller kva ein elles måtte bruke når det er anten snøføre eller tåke.

Kompetansen må òg sikrast i nord, for me har US Marines, som er i Noreg for å trene. Dei skal òg trenast i å fly i dette klimaet og i denne topografien. Me veit at NH90 ikkje er noko alternativ, slik enkelte hevda under hand-saminga av landmaktproposisjonen. Om Hæren skulle bruke det, ville det òg, ifølgje opplysningar me fekk, femdoble kostnadene per flytime.

Det var eit kollektivt vonbrot for Hæren då revidert nasjonalbudsjett vart lagt fram sist veke. Ei av årsakene til det er nettopp at behovet for helikopterstøtte til Hæren ikkje er teke på alvor av forsvarsministeren. Me veit at ein treng det. Difor er spørsmålet: Meiner forsvarsmi-

nisteren at det er forsvarleg at Noreg, eit land med våre avstandar, skal kutte i helikopter til den norske hæren, medan andre land ser på helikopteret som ein heilt naudsynt ressurs i sitt forsvar?

Statsråd Frank Bakke-Jensen [11:16:51]: Langtidsplanen og landmaktproposisjonen lener seg på prioriteringer fra de fagmilitære, fra forsvarssjefen. Forsvarssjefen er kontaktpunktet til departementet når det gjelder de prioriteringene. Det er fullt mulig å reise rundt og finne noen som ville ha prioritert annerledes. Denne sjefen har sittet i forsvarssjefens ledergruppe. De har løftet noen prioriteringer som gjør at helikoptre til Hæren kommer et stykke ned på listen. Overvåkingsfly er prioritert høyere, Marinen er prioritert høyere, ubåter er prioritert høyere. Det å sette Hæren i stand til å bevege seg og å reparere det utstyret Hæren har, er prioritert høyere. Vi bygger nå grunnmuren, og så bygger vi nye kapasiteter etter hvert. Artilleri er prioritert tidligere for Hæren,

Helheten i den norske forsvarskraften er det altså forsvarssjefen som har lagt fram ved hjelp av sin ledergruppe. De prioriteringene har vi i stor grad fulgt. Hvis man reiser til Bergen, er noen sikkert misfornøyd med at vi bare bestiller fire ubåter, ikke flere. Der finner man kanskje noen som mener at det norske forsvaret står og falter på akkurat det.

Når man reiser til hær-sjefen, sier hær-sjefen til meg: Jeg har fått levert mine innstillinger. Jeg har fått levert mine innstillinger, og jeg stiller meg bak forsvarssjefens prioriteringer. Jeg stiller meg bak de overleveringene som er levert fra forsvarssjefen til departementet. Hvis jeg som hær-sjef kunne fått prioritert annerledes med hele potten, ville jeg ha prioritert annerledes, men å bygge forsvar i Norge handler om samhandling mellom hær, sjø og marine.

Det er det som har vært levert i det store. De prioriteringene står vi ved.

Liv Signe Navarsete (Sp) [11:18:55]: Me fekk her ei utgreiing om kva forsvarssjefen meiner. Eg spurde ikkje etter det. Eg spurde om forsvarsministeren er nøgd med at ein nedprioriterer helikopter til Hæren.

Eg skal følge opp med eit spesifikt spørsmål: Ei av dei viktigaste oppgåvene Hæren sine helikopter har, er medisinsk evakuering, altså MEDEVAK. For at det skal fungere om det oppstår krig eller ein krisesituasjon, treng ein trening – mengdetrening. Ein treng ikkje reise til Settermoen eller Bardufoss eller andre stader for å få vite det. Det burde ein faktisk òg vite når ein sit på eit kontor i regjeringskvartalet i Oslo.

Dei som skal i krigen i lag, må faktisk vite om kvarandre. Dei må vite korleis dei skal trene. Og dei må trene på same måte som andre NATO-land viss dei skal vere med

i internasjonale operasjoner. Det gjeld liv og helse for soldatene våre. Det er uforståelig at regjeringa ikkje tek ansvar og bruker pengar på noko som er så viktig. Og kva signal sender det til soldatane? Korleis trur statsråden at det å fjerne helikopter og dermed vise at regjeringa nedprioriterer liv og helse for soldatane, vil påverke kampmoralen deira, viljen til å stå i krig?

Statsråd Frank Bakke-Jensen [11:20:02]: Hvis jeg var utydelig i mitt forrige svar, står jeg selvfølgelig bak prioriteringene i de dokumentene vi leverer til Stortinget.

Når vi flytter kapasiteten ned og øver med spesialstyrkene, gjør vi det fordi det er en veldig komplisert operasjon. Det man øver inn der med spesialstyrkene når det gjelder flyging, kan man overføre direkte til de behovene Hæren har. De helikoptrene, med de crewene, kan gå rett inn og gjøre oppgaver for Hæren med det de har øvd på – MEDEVAK, sette ut speidere, sette ut forsyninger.

Så har vi sagt at en god del av den kapasiteten Hæren har helikoptrene til, kan gjøres med sivile kapasiteter i fredstid. Det skal vi finne en løsning for. Det er ikke slik at det sitter noen soldater i Hæren der oppe og er engstelige for at helikopterpilotene ikke kan gjøre en MEDEVAK. Nei, de blir dyktigere til det de skal gjøre, med den løsningen vi har valgt.

Presidenten: Da har vi kommet til siste hovedspørsmål.

Rigmor Aasrud (A) [11:21:14]: Jeg vil benytte anledningen til å stille spørsmål til finansministeren om noen av de sakene som vi har sett i revidert. I revidert beskrives jo den økonomiske situasjonen for landet, og et av de områdene som vies stor oppmerksomhet i dokumentet, er produktivitetsutviklingen. Det er en beskrivelse av at produktiviteten har tatt seg opp, om forhold i land rundt oss og hva regjeringen har gjort for å øke produktiviteten. Økt produktivitet beskrives som at knappe ressurser utnyttes bedre, og at gevinstene fra mer effektive produksjons- og organisasjonsformer i utgangspunktet tilfaller delvis forbrukerne gjennom lavere priser, delvis arbeidere og kapitaleiere gjennom høyere lønninger og økt kapitalavkastning. Men det det ikke står noe om i revidert nasjonalbudsjett, er hvordan fordelingen av dette er, og hvordan det har vært endringer i den fordelingen som har skjedd når det gjelder hvordan du tar ut produktivetsgevinster. Så jeg har to konkrete spørsmål til statsråden: Hvordan har fordelingene av gevinstene ved økt produktivitet vært gjennom statsrådets tid i regjeringen? Og har forskjellene mellom folk blitt mindre eller større gjennom hennes tid som statsråd?

Statsråd Siv Jensen [11:22:43]: Jeg oppfatter vel egentlig at dette er to ulike spørsmål. Først til spørsmålet om ulikhet: Det er et spørsmål som det er bred enighet om i Stortinget, at vi skal opprettholde den lille ulikheten som vi tross alt har i Norge sammenlignet med veldig mange andre land. Grunnen til at vi klarer å gjøre det, er at vi har skattefinansierte velferdsordninger som det er bred enighet om, og at vi har en ganske effektivt drevet økonomi, og det mener jeg er en intensjon vi skal fortsette å ivareta.

Så var det andre spørsmålet produktivitetsutviklingen. Vi har hatt fallende produktivetsvekst gjennom mange år, både under denne regjeringen og under den forrige regjeringen. Det gledelige nå er at vi ser at det er i ferd med å snu. Tallene er i ferd med å bedre seg. Det skal vi glede oss over. Men vi har jo bl.a. vist til produktivitetseffekter av avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen, som jeg fikk spørsmål om fra representanten Kaski litt tidligere i denne spørretimen. Det er klart at det er gevinster som vi har hentet ut til å styrke både velferdsordninger og andre satsingsområder over budsjettet, og da mener jeg det har kommet alle innbyggere i dette landet til gode gjennom at vi fortsetter å trygge velferdsordningene, gjennom at vi har funnet rom for å holde skatte- og avgiftstrykket på et lavest mulig nivå, gjennom at vi har styrket investeringene til samferdsel, gjennom at vi har lagt frem en offensiv langtidsplan for Forsvaret, gjennom styrking av sykehusøkonomien og gjennom at vi satser på en god kommuneøkonomi, som kan gi oss bedre eldreomsorg i fremtiden. Så summen er at når vi bruker skattebetalernes penger på en mer fornuftig måte, henter ut produktivetsgevinster og effektiviseringsgevinster, frigjøres det ressurser som vi kan bruke på å trygge velferden. Det skal vi glede oss over. Spørsmålet om fordelingen må jeg nesten få lov til å komme tilbake til representanten Aasrud med.

Rigmor Aasrud (A) [11:24:46]: Jeg registrerer at statsråden verken vil svare på om ulikhetene har økt eller har blitt mindre i hennes tid, og heller ikke på hvordan produktivetsveksten er blitt fordelt mellom kapital og arbeid. Det regner jeg med at statsråden kan komme tilbake til.

Men jeg hører også statsråden svare at det er viktig for henne å bruke skattebetalernes penger på en fornuftig måte, og da har jeg et annet konkret spørsmål knyttet til revidert nasjonalbudsjett. I revidert nasjonalbudsjett er det foreslått å bruke 20 mill. kr på å gjøre endringer i Skattedirektoratets IT-systemer for at de fire største kommunene skal få beholde sitt kommunenummer. Er det en fornuftig måte å bruke skattebetalernes penger på?

Statsråd Siv Jensen [11:25:31]: Først til påstanden om at jeg ikke vil svare. Jeg prøvde å gi ganske fyllestgjørende svar på begge de spørsmålene som representanten kom med, både når det gjelder produktivitet og når det gjelder ulikhet, og vi skal glede oss over at ulikheten i Norge er liten, og at vi har gode velferdsordninger som sikrer det. Men det aller viktigste vi gjør for å holde ulikheten på et lavest mulig nivå, er å legge til rette for at folk kan komme i arbeid. Derfor har det vært viktig at vi har klart å snu de negative konsekvensene fra oljeprisfallet i 2014. Enda viktigere er den innsatsen som regjeringen anlegger for tiden fremover på en inkluderingsreform hvor vi får flere mennesker på utsiden av arbeidsmarkedet inn i arbeidslivet. Jeg håper at Arbeiderpartiet kommer til å støtte tiltak på det området, fordi det vil være med på å trygge velferden, og det vil være med på å redusere forskjeller.

Så er det riktig at vi i revidert budsjett har gitt tilleggsbevilgninger til skatteetaten. Det mener jeg har vært helt nødvendig. De er foroverlent på IKT-utvikling, og alternativet er at disse pengene vil en måtte hente ut selv, og dermed går det fra drift.

Presidenten: Den muntlige spørretimen er da omme.

Sak nr. 2 [11:26:41]

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den elektroniske spørsmålslisten i salappen.

Endringene var som følger:

Spørsmål 3, fra representanten Sigbjørn Gjelsvik til olje- og energiministeren, er overført til utenriksministeren som rette vedkommende. Spørsmålet må imidlertid utsettes til neste spørretime, da utenriksministeren er bortreist.

Spørsmål 1

Bjørnar Moxnes (R) [11:27:18]: «Det er satt inn en rekke hastetiltak for å avhjelpe den pågående krisen i luftambulansetjenesten, deriblant et ekstra fly hentet inn fra selskapet Babcock.

Kan jeg be om en oversikt over samtlige hastetiltak som er satt inn, og hva disse tiltakene hver for seg beløper seg til hittil?»

Statsråd Bent Høie [11:27:42]: Det er satt inn en rekke hastetiltak for å avhjelpe de pågående utfordringene med redusert beredskap i luftambulansetjenesten, sånn at denne i minst mulig grad skal ramme pasiente-

ne. Det er helt nødvendig for å sikre medisinsk beredskap i hele landet, men særlig i Nord-Norge.

Jeg har hatt en tett dialog om beredskapssituasjonen med Helse Nord og gjennom det også med Luftambulansetjenesten. Jeg har bedt Helse Nord legge fram en plan for hvordan de vil ivareta sitt beredskapsansvar i tiden framover. Planen må nødvendigvis videreutvikles og oppdateres etter hvert som situasjonen utvikler seg, ikke minst hvis det skjer endringer i Lufttransport AS' evne til å levere tjenester. Helse- og omsorgsdepartementet har gjennom Helsedirektoratet anmodet Forsvaret om bistand. Forsvaret har etter det satt inn to bemannede helikoptre i Finnmark. I tillegg er det innleid et supplerende fly for å avhjelpe situasjonen.

Jeg har bedt Luftambulansetjenesten og Helse Nord redegjøre for kostnadene for hastetiltakene som er satt inn så langt. Luftambulansetjenesten har oppgitt følgende tiltak og kostnader hos dem: Det er innleid et Beech 250 ambulansfly fra Sverige. Flyet står i beredskap fra mandag til fredag i Tromsø. Prisen vil variere noe, avhengig av bruken, men ligger i størrelsesordenen 600 000 kr per uke. Det er foreløpig avtalt innleid ut mai, altså i fire uker, til en samlet kostnad på 2,4 mill. kr.

Det er også innleid bistand fra Sykehusinnkjøp HF, dette med en kostnad på 250 000 kr. Det er videre kjøpt juridisk kompetanse for 250 000 kr. Luftambulansetjenesten har mulighet til å leie ytterligere ett fly, et jetfly fra Sverige. Dette betales i så fall per time, og kostnaden vil da være avhengig av bruk. Prisen er 31 000 kr per time. Øvrige tiltak under planlegging er foreløpig ikke kostnadsberegnet.

Helse Nord har iverksatt flere avhjelpende tiltak. De har oppgitt følgende kostnader knyttet til disse: leie av to helikoptre fra Forsvaret for mellom 350 000 og 500 000 kr per uke per helikopter. Det er foreløpig avtalt fire uker, noe som innebærer en kostnad på inntil 4 mill. kr.

Det er også satt i verk flere tiltak på bakken for å styrke beredskapen. Det har vært en oppbemanning av regional AMK ved Universitetssykehuset i Nord-Norge til en kostnad på ca. 70 000 kr per uke. Det er etablert ekstra beredskap for ortopeditjeneste i Lofoten og Vesterålen til en kostnad på ca. 150 000 kr per uke. Finnmarkssykehuset har hatt en styrking av bilambulansetjenesten på enkeltvakter. Beregnet kostnad er 30 000–50 000 kr.

Utover dette har selvfølgelig egne administrativt ansatte, både i Luftambulansetjenesten og i Helse Nord, hatt økt beredskap i perioden.

Bjørnar Moxnes (R) [11:30:18]: Takk for svaret. I går meldte Dagens Næringsliv at helsetoppene valgte den dårligste beredskapen for luftambulansen tross skjer-

pede krav, og at Babcock vil bruke færre flyvere og satser på å kjøpe flyverne fri fra ferie om det kniper. De tilbød 15 færre flyvere og ett fly mindre enn konkurrenten Lufttransport og vant derfor. Anbudsdokumentene viser at Babcock i omfattende grad baserer seg på å kjøpe fri flyvere fra ferie og helligdager, som er en ordning basert på frivillighet. Det vil altså si at beredskapen som avgjør folks trygghet for liv og helse, er basert på at piloter selger fritiden sin – noe vi så hvordan kunne gå, med Norwegian i fjor sommer.

Det mange lurer på, og som jeg håper vi kan få et svar på, er hvor omfattende fridagskjøp Babcock informerte om i anbudsrunden. Det vil de selv ikke svare på, men de har henvist til myndighetene når media har ønsket svar på dette som er helt avgjørende for beredskapen framover.

Morten Wold hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Bent Høie [11:31:22]: Luftambulansetjenesten HF vil selvfølgelig svare på påstandene som kom fram i Dagens Næringsliv i går. Det som også er viktig, er at den samlede beredskapen i det nye anbudet er høyere enn i dagens situasjon. Det har selvfølgelig Babcock forpliktet seg til å levere. Dette vil bli besvart av Luftambulansetjenesten HF, og det vil være en egen høring i helse- og omsorgskomiteen i morgen der dette temaet sikkert vil komme opp.

Bjørnar Moxnes (R) [11:31:57]: Der kom det vel ikke noe svar på et ganske avgjørende spørsmål, men jeg har merket meg at både ministeren og andre har vektlagt at man skulle styrke beredskapen med den nye anbudsrunden.

Likevel vektes krav om økt beredskap, etter hva jeg skjønner, med 7,5 pst. betydning av de åtte kvalitetskravene. Kvalitet teller 60 pst. og pris 40 pst. Dermed teller altså beredskapskravet bare 4 pst. i den totale evalueringen av anbudene.

Jeg vil gjerne spørre ministeren om disse beregningene medfører riktighet – at beredskapskravet er vektet med 7,5 pst. betydning av de åtte kvalitetskravene, og at de i sum kun teller 4 pst. i den totale evalueringen – noe som kan forklare at Babcock, som altså baserer sitt tilbud på frikjøp av flyvernes fritid, en frivillig ordning som kan svekke hele beredskapen, nettopp vant igjen i denne runden.

Statsråd Bent Høie [11:33:00]: Nå tror jeg representanten er i ferd med å regne seg litt vekk. Utgangspunktet for dette anbudet er jo høyere beredskap. Det betyr at det er mange av de kvalitetskravene som selskapene må levere på som er en absolutt standard som er lagt inn. Det betyr enkelt sagt at beredskapen blir bedre med den nye avtalen enn den er i dagens situasjon, og

det er selvsagt selskapene som har ansvaret for å levere dette, som i dag. Det er det som er realiteten, som en konsekvens av dette.

Det er en utvikling vi også har sett ved de tidligere anbudene – bedret kvalitet ikke bare generelt sett, men også, og ikke minst, på utstyr, noe vi nå også ser på de nye helikoptrene som innføres i tjenesten.

Spørsmål 2

Arild Grande (A) [10:24:05]: «Maskinentreprenørenes Forbund har gjort oss oppmerksomme på utfordringene med å tipse a-krimsentrene med bekymringsmeldinger. Målet med sentrene må være å styrke samarbeidet mellom arbeidslivet og etatene som jobber med sosial dumping og arbeidslivskriminalitet.

Hvorfor har ikke regjeringen prioritert å gjøre det enkelt for publikum å tipse a-krimsentrene om useriøsitet, sosial dumping og arbeidslivskriminalitet?»

Statsråd Anniken Hauglie [11:34:29]: Regjeringen har som en viktig del av arbeidet mot arbeidslivskriminalitet opprettet syv sentre. Dette er ikke egne juridiske eller organisatoriske enheter. Etatene legger vekt på at selv om de samarbeider tett, er de fire ulike myndigheter som forvalter hvert sitt regelverk.

Tips fra publikum er viktig for etatene, og det benyttes også i stor grad. Årlig mottar f.eks. Arbeidstilsynet over 7 000 tips. I tillegg kommer en del tips ved direkte henvendelser til a-krimsentrene via telefon og e-post. Dette varierer noe mellom a-krimsentrene. Etatene bestreber seg imidlertid så langt som mulig på å få tipsene inn via de etablerte tipsmottakene.

De berørte etatene har lang tradisjon for å ta imot tips, og godt utviklede systemer for å behandle disse på en god måte. Siden det er selvstendige etater som samarbeider, er det også ønskelig at den som melder fra om en sak, skal vite om han eller hun tipser Arbeidstilsynet, skatteetaten eller annen offentlig myndighet. Ved at tips meldes til den enkelte etat, blir det bedre mulighet for å vurdere saken og hvordan den beste oppfølgingen kan være. Det kan være om tipset skal følges opp i samarbeid mellom flere etater, eller om det skal følges opp gjennom andre tiltak i den enkelte etat. Denne framgangsmåten bidrar også til å målrette innsatsen ved arbeidslivskrimsentrene.

Generelt har etatene inntrykk av at publikum ikke opplever det som vanskelig å melde fra om forhold som kan knyttes til mulig arbeidslivskriminalitet. Skatteetaten ser for øvrig på tiltak for å gjøre det enklere for næringslivet og befolkningen å melde tips til etaten.

Jeg vil også nevne at en viktig del av etatssamarbeidet mot arbeidslivskriminalitet er dialog og samarbeid med

partene i arbeidslivet. Også gjennom slike kontaktflater får etatene en del tips. Ved alle arbeidskrimsentrene er det en koordinator som er gitt ansvar for å være kontaktperson for henvendelser fra bl.a. partene.

En annen viktig kanal for tips om ulovligheter er servicesentrene for utenlandske arbeidstakere, de såkalte SUA-kontorene. Gjennom møter med servicesentrenes brukere får etatene viktig informasjon om mulige useriøse virksomheter og arbeidsgivere som bryter loven. Det tverretatlige samarbeidet om servicesentrene er derfor en viktig kilde til tips til det tverretatlige a-krim-samarbeidet.

Arild Grande (A) [11:37:05]: Nå er det ikke noen hvem som helst som har kommet med bekymringsmelding, det er Maskinentreprenørenes Forbund. Vi må anta at de har ressurser til å lete seg fram i systemet. Når de som en stor aktør opplever at det er kronglete og vanskelig, kan man bare anta hvordan det føles for mindre aktører og for enkeltpersoner som ønsker å tipse.

Jeg prøvde rett før spørretimen å søke på Google etter «a-krimsenter, Oslo, tips». Da kom det opp ti tips til opplevelser i Oslo fra Visit Oslo. Det kunne i og for seg vært hyggelig, men det var kanskje ikke det man var ute etter.

Jeg hører hva statsråden sier, og det handler stort sett bare om å vise til hva etatene selv kan og bør gjøre. Jeg mener at skal a-krimsentrene for alvor bli kanalen for å melde fra om og håndtere tips om arbeidslivskriminalitet, må det være enkelt tilgjengelig å komme med tips. Vil statsråden ta ytterligere initiativ for å sikre publikum lett tilgang til å tipse?

Statsråd Anniken Hauglie [11:38:10]: Jeg er enig i at dette er et stort og seriøst forbund, men det som etaten selv sier, er at de ikke opplever at det er en utfordring. De har heller ikke fått noen tilbakemelding på det, så vidt jeg vet. Jeg satt også og googlet litt etter «tips» til de ulike etatene. Det er riktig at det ikke kommer opp så mange treff på a-krimsentre, men det er fullt mulig både å ringe og sende e-post dit. Det er også, som jeg nevnte i mitt hovedsvar, en fast koordinator som har ansvar for arbeidslivets parter og for å håndtere henvendelser fra dem. Her er dette forbundet naturlig nok en aktør som ville falle inn under ansvarsområdet til den koordinatoren.

Alle etatene har gode ordninger for å sende inn tips både via nettsider, via e-post og via telefon. Som etatene selv sier, er a-krimsentrene en samarbeidsarena for etatene, men det kommer ikke til erstatning for etatene. Etatene er også opptatt av å få varslene og tipsene mest mulig inn i linjen til den etaten som skal håndtere de ulike tipsene.

Arild Grande (A) [11:39:12]: For meg er det ikke godt nok at etatene selv ikke opplever at det er noe problem med tipsing. Dette handler om publikums mulighet til å tipse, f.eks. Maskinentreprenørenes Forbund, som ønsker å være med og bidra i kampen mot arbeidslivskriminalitet, at det skal være enklest mulig å få varslet og å finne fram i systemet. Derfor har Arbeiderpartiet fremmet en rekke forslag, som ganske nylig ble nedstemt av flertallet på Stortinget, med Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti. Dette ville ha innebåret at hele landet var dekket av a-krimsentre, at a-krimsentrene fikk økte ressurser og bedre virkemidler. Derunder må også arbeidet overfor publikum ligge.

I 2018-budsjettet kom ikke regjeringen med noen nye tiltak mot arbeidslivskriminalitet. I revidert, som nylig ble lagt fram, kom det heller ingen nye tiltak. De la tvert imot ned Seriositetsregisteret og Håndverksportalen. Betyr dette at regjeringen ikke prioriterer arbeidet mot arbeidslivskriminalitet?

Statsråd Anniken Hauglie [11:40:16]: Som jeg nevnte i mitt første svar, har Arbeidstilsynet alene fått 7 000 tips fra publikum, så det tipses i stor grad via både telefon og e-post, og sikkert også via vanlig post og nettsider – og sånn skal det være. Det er også mulig å tipse via a-krimsentrene – naturligvis. Men det er også viktig at etaten som skal håndtere tipsene, får tipsene inn til seg.

Regjeringen har bekjempelse av arbeidslivskriminalitet som et av sine viktigste områder. Det har vi vist gjennom å etablere de syv sentrene som vi her snakker om, og vi har satset betydelig på økonomiske ressurser til tilsynene. Vi har satset betydelig på bedre informasjonsdeling, og det gjøres nå et stort arbeid i flere etater for å bedre mulighetene for informasjonsdeling. Vi har også skjerpet strafferammene for dem som begår denne type kriminalitet, og vi har nå tatt et stort og viktig initiativ overfor EU for å bekjempe kriminalitet internasjonalt, for det må vi gjøre om vi skal klare å løse det.

Spørsmål 3

Sigbjørn Gjelsvik til olje- og energiministeren:

«I forbindelse med Norges tilslutning til EUs tredje energimarkedspakke vedtok Stortinget at det skulle avgis en formell erklæring overfor EU/EØS. I svar på skriftlig spørsmål nr. 1 518 viser statsråden til at Norges ambassadør til EU har overlevert et brev til EU i sakens anledning. I brevet vedlegges avtalen mellom flertallspartiene 'til informasjon'.

Hvilken juridisk status har dette brevet i EØS-avtalen, eksempelvis i en konfliktsituasjon mellom Norge og EU om fortolkning av dagens eller fremtidig regelverk i EU/EØS på området?»

Presidenten: Dette spørsmålet er overført til utenriksministeren som rette vedkommende. Spørsmålet må imidlertid utsettes til neste spørretime, da utenriksministeren er bortreist.

Spørsmål 4

Tore Storehaug (KrF) [11:41:45]: «Regjeringa sende i haust på høyring eit framlegg om at vassforvaltingsplanane ikkje lenger skal vedtakast etter plan- og bygningslova, og at oppgåvene blir flytte frå fylkeskommunane til fylkesmennene.

Vil regjeringa legge eventuelle endringar i heimel for vassforskrifta og endringar i lover som følgje av dette, fram for Stortinget, og vil regjeringa avvente vedtak om saka, slik at ho kan sjåast i samanheng med regionreforma?»

Statsråd Ola Elvestuen [11:42:12]: Forslag til endringer i naturmangfoldloven vil på vanlig måte bli fremmet som en proposisjon for Stortinget. Jeg tar sikte på å fremme en slik i nær framtid. Den foreslåtte endringen i naturmangfoldloven vil gi en ny hjemmel for gjennomføring av vanddirektivet, slik at vannforskriften kan gis med hjemmel også i naturmangfoldloven. Vannforskriften ble fastsatt før naturmangfoldloven ble vedtatt i 2009, og det er nå ønskelig å ha denne loven som hjemmelslov for det brede, sektorovergripende arbeidet med vannforvaltning. Det foreslås ikke endringer i andre lover.

Den foreslåtte endringen i naturmangfoldloven legger ingen føringer for hvordan organiseringen av vannforvaltningsarbeidet etter vannforskriften eventuelt endres. Hvilke forskriftsendringer som skal gjennomføres, må vurderes grundig ut fra høringsforslaget og de uttalelsene som er kommet inn. Det er Klima- og miljødepartementet og Olje- og energidepartementet som har myndighet til å vedta endringer i medhold av vannforskriften § 33. Det er ennå ikke tatt noen beslutning hva gjelder forskriftsendringer eller endringer i organiseringen av arbeidet, men vi tar sikte på en slik avklaring før sommeren.

Tore Storehaug (KrF) [11:43:26]: Eg takkar statsråden for svaret. Eg høyrer at han seier at endringane i naturmangfoldlova vil bli lagde fram for Stortinget snarleg. Det må ein jo gjere, all den tid dette er forskrifter som gjev føringar for det som står i naturmangfoldlova.

Eg vil stille eit oppfølgingsspørsmål: Kva skjer om Stortinget ikkje går med på endringane i naturmangfoldlova og heller ønskjer å sjå dette som ein heilskap, all

den tid Stortinget har ambisjonar om at fleire oppgåver skal løysast i det regionale, folkevalde nivået?

Statsråd Ola Elvestuen [11:44:03]: Som jeg sa i mitt svar, var ikke naturmangfoldloven en del av lovverket da vannforskriften kom, og jeg synes det er naturlig at den også legges inn som et hjemmelsgrunnlag, og mener at det er riktig å gjøre. Forslaget fra ekspertgruppen for regionreformen har vært ute på høring, og når det gjelder den vurderingen vi nå skal gjøre, vil vi helt klart også se hen til de høringsuttalelsene, akkurat som at høringsuttalelsene knyttet til dette forslaget også er noe som vurderes. Behovet for en avklaring er der imidlertid likevel, også fordi man i høringsuttalelsene fra regjeringen før sommeren la opp til at endringene skulle tre i kraft fra 1. juli, og det gjør at det er behov for å få en avklaring.

Tore Storehaug (KrF) [11:44:55]: Eg takkar nok ein gong for eit godt svar. Eg vil igjen minne statsråden om at Stortinget og regjeringa deler ambisjonen om at fleire oppgåver skal løysast i det regionale, folkevalde nivået, og at ein her òg har ein ambisjon om at ein får ei mest mogleg samla oppgåvевurdering, fordi dette handlar om at ein skal fylle ei regionreform med innhald.

Eg har merka meg at det i revidert statsbudsjett, under post 22 Statlige vannmiljøtiltak, blir foreslått å flytte på ei løyving på 4 mill. kr mot ein tilsvarende reduksjon i post 70. Forslaget kjem som følgje av eit behov for auka innsats hos Fylkesmannen for å leggje til rette for eit godt grunnlag for dei neste vassforvaltningsplanane. I høyringane har alle fylkeskommunane sagt at dei heller vil ha dette som ein del av ei større oppgåveforvaltning, og dei ønskjer eigentleg å gå mot dei. Fleire fylkesmenn har gjort det same.

Eg vil avslutte med å spørje om dette er uttrykk for at regjeringa sine ambisjonar har falma på området som gjeld å flytte fleire oppgåver til det regionale, folkevalde nivået?

Statsråd Ola Elvestuen [11:46:10]: Jeg har ikke noe annet svar på det enn at det ennå ikke er tatt noen beslutning. Vi har fått inn høringsuttalelsene. Jeg mener det er riktig – jeg kommer også med en sak til Stortinget om dette – å gi en hjemmel i naturmangfoldloven. Jeg mener det er naturlig. Øvrige endringer er det ikke tatt noen beslutninger om.

Spørsmål 5

Arild Grande (A) [11:46:45]: «Politiet skal bruke nær 1 million kroner på å flytte den tidligere lensmannen

og medarbeideren ved Leka lensmannskontor til Kolvereid i Nærøy. Det vedtatt nedlagte lensmannskontoret må fremdeles betales for, og begge ansatte skal gå av med pensjon om to år. Det fremstår underlig og lite fleksibelt av staten og politiet som arbeidsgiver.

Mener statsråden at dette er fornuftig bruk av politiets og fellesskapets midler, eller mener statsråden politiet bør gjøre om på avgjørelsen?»

Statsråd Tor Mikkell Vara [11:47:16]: Det er satt en frist til 1. juni 2018 for politidistriktene og politimestrene til å ha implementert den nye tjenestestrukturen. Det er dette politimesteren i Trøndelag politidistrikt nå følger opp. Jeg er opptatt av at politiet når de mål og krav som er besluttet av Stortinget, regjeringen og Justisdepartementet. Det er og må være opp til politiet og politimesteren selv å bestemme ressursinnsats, fordeling av ressurser og hvilke tiltak og aktiviteter som er best egnet til å oppfylle fastsatte mål og krav.

Jeg må understreke hvor viktig det er at politimesteren gis handlingsrom til å bruke sine ressurser på en slik måte at det gis gode og effektive polititjenester for hele politidistriktet, selvfølgelig innenfor de rammebetingelser som er gitt dem.

Bak vedtaket om nedleggelse av Leka lensmannskontor var det en grundig prosess fra politidistriktet, Politidirektoratet og Justisdepartementets side. Etableringen av større geografiske driftsenheter legger til rette for bedre og likere polititjenester, uavhengig av bosted, bl.a. fordi operativt mannskap kan benyttes fleksibelt der det til enhver tid er behov. Jeg deler politimesterens vurdering – at dette vil kunne bidra til at kommunen får et bedre tjenestetilbud i dag. Det betyr også at Leka samlet sett skal kunne få et bedre tjenestetilbud.

Det vil alltid være omkostninger ved at tjenestesteder blir lagt ned. I prosessen er det derfor lagt vekt på å behandle medarbeidere i politiet likt når det gjelder nedleggelse av kontor, forsøk på tillempninger og bruk av virkemidler i omstillingsavtalen som er inngått. Jeg legger til grunn at det også har skjedd med medarbeideren det her refereres til.

Arild Grande (A) [11:48:48]: Dette var et typisk byråkratisvar. Jeg mener at her skal man lytte til de ansatte som det faktisk handler om. Én ting er at man skal gi politimestrene handlingsrom til å gjennomføre de strukturendringene som nå pågår. Det er jo et svært omstillingsarbeid som er på gang, og det skaper betydelig uro.

En annen ting er det menneskelige perspektivet oppi dette, for det er altså snakk om to som er ansatt i politiet som skal utføre nøyaktig de samme arbeidsoppgavene som i dag. Lensmannskontoret på Leka må fortsatt betales for. De to skal gå av med pensjon om to år og tvinges

nå til å pendle for å gjennomføre den samme jobben som de utmerket godt kunne gjort fra kontoret på Leka. For meg er det elendig arbeidsgiverpolitikk, og jeg håper det ikke er et uttrykk for at statsråden mener at den måten å håndtere mennesker på er den kloke måten å gå fram på.

Statsråd Tor Mikkell Vara [11:49:45]: Fra Justisdepartementets side er det noen overordnede prinsipper som ligger til grunn. Det er først og fremst et kvalitativt mål på den polititjenesten vi ønsker å ha, og det kollektive målet gis til politimestrene. Deretter er det ressursene, som er betydelig styrket under denne regjeringen, men som vi samtidig sier er opp til politimestrene å prøve å disponere best mulig. Så er det arbeidsgiverpolitikk, hvor det er om å gjøre å prøve å behandle like tilfeller mest mulig likt.

Jeg må også få lov å legge til at i politietaten er det 17 000 ansatte, hvorav over 10 000 er politifolk, og det er blir en helt underlig situasjon hvis Stortinget skal diskutere enkeltstillinger i en omstillingsprosess med over 17 000 ansatte. Jeg legger fortsatt til grunn at politimesteren gjør det som er riktig for å nå de kvalitative målene innenfor de budsjetter man har fått.

Arild Grande (A) [11:50:43]: Jeg kan ikke gjøre annet enn å registrere at statsråden skyver politimesteren foran seg og ikke har noen som helst synspunkter på hvordan staten og politiet skal utøve sin arbeidsgiverpolitikk. Det synes jeg er nedslående, men vi får bare registrere det.

Så sier statsråden at han er opptatt av at politimestrene skal gis handlingsrom til å gjennomføre de endringene som nå er på gang. Ifølge Menon Economics' virksomhetsanalyse av politi- og lensmannsetaten i 2017 ble distriktenes budsjettmessige handlingsrom redusert med 426 mill. kr i perioden 2013–2016, altså under dagens regjering, gitt justering for lønns- og prisvekst, øremerkinger og pålagte bemanningsøkninger. Så skal man altså bruke nærmere 1 mill. kr på å flytte to medarbeidere som skal gå av med pensjon om to år, og som skal utføre nøyaktig de samme arbeidsoppgavene, og man skal fortsatt betale for lensmannskontoret på Leka. Er det den måten regjeringen mener er riktig å bruke samfunnets og fellesskapets ressurser på?

Statsråd Tor Mikkell Vara [11:51:45]: Til grunn for det som skjer, ligger de virkemidler som er i omstillingsavtalen som er inngått, og det er den avtalen som regulerer arbeidsforholdet.

Så må jeg igjen understreke at med 17 000 ansatte i politiet blir det en noe underlig debatt å ta stilling til hver enkelt sak som skal vurderes.

Når det gjelder handlingsrommet til politiet, la jeg merke til at representanten Grande snakket om et handlingsrom, men tok bort det økte antallet stillinger. Det å ha økt antallet stillinger er økt handlingsrom. Det å ha flere politifolk – som det er blitt under denne regjeringen – er å gi politiet og politimestrene økt handlingsrom. Det er å styrke polititilbudet også i distriktene.

Spørsmål 6

Ole André Myhrvold (Sp) [11:52:47]: «Indre Østfold politistasjon er politistasjon for seks kommuner og nær 47 500 innbyggere. Den siste tiden har vi fått meldinger fra innbyggere i det tidligere Follo politidistrikt som ikke når politiet på telefon. I Smaalenenes Avis 8. mai 2018 kunne vi nok en gang lese om en innbygger som måtte gjøre vendereis da han skulle levere en anmeldelse i politiets kontortid.

Mener statsråden dette er godt nok, og har politistasjonen god nok dimensjonering for området den skal betjene?»

Statsråd Tor Mikkell Vara [11:53:22]: Å sikre at befolkningens trygghet og sikkerhet ivaretas, er det høyest prioriterte målet vi har satt for det norske politiet. En viktig forutsetning for dette er at polititjenestene skal være tilgjengelige for befolkningen og yte god service. Det er og må være opp til politiet og politimesteren selv å bestemme ressursinnsats, fordeling av ressurser og hvilke tiltak og aktiviteter som er best egnet til å oppfylle fastsatte mål og krav. Jeg må understreke hvor viktig det er at politimesteren gis handlingsrom til å bruke sine ressurser på en slik måte at det gir gode og effektive polititjenester for hele politidistriktet.

Departementet styrer Politidirektoratet gjennom å sette mål og stille krav på overordnet nivå. For eksempel blir det stilt krav til responstid, reisetid til tjenester og svartid på nødnummer 112. Så har politimesteren i hvert politidistrikt ansvaret for å disponere ressursene effektivt og etter behov, for å oppnå den samfunnseffekten vi vil ha. Den nye operasjonssentralen i Øst politidistrikt ble satt i drift 7. mars i år. Med andre ord er den fremdeles i oppstartsfasen. Øst politidistrikt har erkjent at det til tider er for lang ventetid på sentralbordet, og har satt inn tiltak for å forbedre tilgjengeligheten på tipstelefonen 02800 hva gjelder bemanning, opplæring og tekniske løsninger. Jeg legger til grunn at politimesteren tar de grepene som er nødvendig for å sørge for befolkningens trygghet og sikkerhet.

Det var med et bredt flertall Stortinget sluttet opp om nærpolitireformen, herunder styrkingen av operasjonssentralene. Jeg mener at det nå er viktig at vi viser tillit til dem som føler hvor skoen trykker mest – at de har evne

til å iverksette tiltakene i praksis. Regjeringen og Stortinget bør konsentrere seg om å gi gode forutsetninger for å løse oppgaven. Det er derfor regjeringen har gjennomført et historisk løft for norsk politi innenfor bemanning. I Øst politidistrikt har politidekningen per 1 000 innbyggere økt fra 1,43 i desember 2013 til 1,58 i desember 2017.

Jeg forventer at tiltakene Øst politidistrikt har igangsatt og planlagt, vil forbedre situasjonen, slik at innbyggerne i øst får best mulig tilgjengelighet til politiet. Operasjonssentralen er ny, reformarbeidet er krevende, og vi må utvise noe tålmodighet før vi for alvor kan begynne å høste gevinstene av de endringene vi har satt i gang.

Ole André Myhrvold (Sp) [11:55:41]: Jeg vet ikke om statsråden kjenner forhistorien til Indre Østfold politistasjon, men den er et resultat av en frivillig sammen slåing av opprinnelig fem lensmannskontorer i samarbeid med kommunene. Noe av intensjonen var at man nettopp skulle unngå å ha små lensmannskontorer med fire–fem betjenter og risikere å ha kontorer som måtte stenge når man måtte prioritere andre oppgaver.

Nå har man altså en ny politistasjon. I tillegg er Marker kommune lagt til – man har altså seks kommuner og 50 000 innbyggere som skal betjenes. Det burde være robust nok til å holde åpent i åpningstiden, sånn at innbyggerne kan levere anmeldelser og få utført andre typer oppdrag da.

Mener statsråden at det er et godt nok tilbud for innbyggerne når man ikke opplever å kunne møte på politistasjonen uanmeldt og få levert en anmeldelse?

Statsråd Tor Mikkell Vara [11:56:32]: Politidistriktet er fortsatt i en omstillingsfase. Det er viktige krav vi stiller. De kravene vi stiller til politidistriktet så langt, på overordnet nivå, opplever vi at politidistriktet leverer på. Bare for å nevne det: På nødnummeret 112 besvares anropene innenfor de frister som er.

Så skal det sies at det fortsatt er et stykke igjen for å få et servicenivå utover det som er å håndtere akutte tilfeller. Det opplyser også politidistriktet at de jobber med. Det er viktig å huske på at når det gjelder dette distriktet, er det fortsatt i en omstillingsfase. Vi skal selvfølgelig evaluere det når det kommer til stykket, men jeg tror det er viktig å la dem få handlefrihet til å gjennomføre den omstillingen og nå de målene som Stortinget tross alt har vært med på å sette.

Ole André Myhrvold (Sp) [11:57:27]: Denne omstillingen har vi i Indre Østfold vært igjennom i lang tid. Det vi har opplevd, er brudd på de forutsetningene som ble lagt, nemlig at man skulle ha en robust, sterk politistasjon i Askim, som var felles for de fem – nå seks – kommunene. Nå har vi opplevd at man har flyttet tjenestetilbud, man har flyttet folk fra Askim til Ski, man

har flyttet muligheten for å få utstedt pass fra Askim til Ski, og vi ser nå at man kanskje også risikerer å måtte bestille time for å få levert inn en vanlig anmeldelse.

Mener statsråden dette er forsvarlig, og mener han at dette er med på å bygge opp under innbyggernes tillit til politiet?

Statsråd Tor Mikkjel Vara [11:58:15]: Politiet har over 17 000 ansatte og over 10 000 politiutdannede folk. Å styre disse ressursene slik at man når de kvalitative målene, som betyr å treffe kriminalitetsbildet riktigst mulig, må gjøres av politimesteren. Jeg mener det ikke kan være slik at uansett hvor kriminalitetsutfordringen er størst, skal politiet være organisert slik som det var i går, uansett hvilke geografiske områder som får den største effekten av politiinnsatsen, må vi være organisert slik som vi var i går.

Det viktige er at de som kjenner hvor skoen trykker, de som er ute i felt, dvs. politimesteren – som har ansvaret for de operative mannskapene – kan bruke ressursene slik at vi leverer politikraft for å møte de utfordringene vi står overfor.

Spørsmål 7

Kjersti Toppe (Sp) [11:59:28]: «Stortinget har i oppmødningens vedtak nr. 581 av 5. april 2018 vedtatt at avdeling Osterøy ved Bergen fengsel skal innlemmas i den pågående KVV-en for kriminalomsorg region vest. I revidert nasjonalbudsjett kjem det fram at regjeringa ikkje vil rette seg etter Stortinget sin vilje, men vil gå inn for at fengselsdrifta vert lagd ned frå juni 2019.

Er dette ein feil, eller kva har endra seg frå april som kan forklare at regjeringa handlar stikk i strid med stortingsfleirtalet?»

Statsråd Tor Mikkjel Vara [12:00:05]: Bergen fengsel, Osterøy avdeling eies av en stiftelse. Stiftelsen har sagt opp gjeldende leiekontrakt og ga frist ut 2017 for tilbake-melding om staten ønsket å kjøpe eiendommen. Gjeldende leiekontrakt utløper medio 2019, mens konseptvalgutredningen for Vestlandet forventes ferdigstilt og kvalitetssikret først mot slutten av 2019. En videreføring av driften etter kontraktens utløp forutsetter at staten kjøper eiendommen og har betydelige investeringer i nødvendig oppgradering av bygningsmassen. Samtidig tilsier prognosene fra Kriminalomsorgsdirektoratet at behovet for fengselsplasser framover kan dekkas uten plassene på Osterøy. Som det også framgår av informasjon gitt i Prop. 85 S, vil det bety store investeringer fra statens side, samtidig som det antatte behovet for fengselsplasser med lavere sikkerhet er godt dekket opp fra før.

Det er betydelige vedlikeholdsbehov knyttet til eiendommen. Videre fengselsdrift på Osterøy vil kreve betydelige investeringer i oppgradering og vedlikehold. Kriminalomsorgsdirektoratet har, på usikkert grunnlag, sagt at husleien kan bli i størrelsesorden 10 mill. kr per år dersom eiendommen anskaffes av Statsbygg. Det vil være en betydelig økning sammenlignet med dagens husleie på 730 000 kr per år. På bakgrunn av prognosen som tilsier at vi får overkapasitet på plasser ved lavere sikkerhetsnivå, vedlikeholdsbehovet ved Osterøy og det faktum at dagens leieavtale utgår medio 2019, bør fengselet avvikles selv om konseptvalgutredningen for Vestlandet ikke er ferdigstilt. En videreføring av Osterøy fram til konseptvalgutredningen for Vestlandet er ferdigstilt, vil innenfor uendrede budsjetttrammer medføre at andre fengselsplasser må avvikles, eller at innholdet i soningen må reduseres. Det vil også kunne få konsekvenser for sikkerheten i kriminalomsorgen.

Kjersti Toppe (Sp) [12:01:56]: Det parlamentariske her er at regjeringa ikkje har fleirtal. Eit stortingsfleirtal vedtok for ein månad sidan at spørsmålet om Ulvsnesøy skal inn i konsekvensutgreiinga for kriminalomsorga i vest. Regjeringa, som har mindretal, har ikkje retta seg etter det. Argumentasjonen som statsråden kjem med, er å gå inn i realitetane i saka, men vårt poeng er at den diskusjonen skal vi ta i heilskapen når vi får konsekvensutgreiinga.

Det er ikkje slik at ei utsetjing til konsekvensutgreiinga kjem, vil føra til det med å kjøpa øya. Eg sit her med eit referat frå eit møte mellom kriminalomsorga og stiftelsen, der stiftelsen seier at dei er klare til å gå inn i ein ny diskusjon om ein leieavtale på eit halvt eller eitt år. Kvifor har ikkje statsråden vurdert dette? Kvifor rettar han seg ikkje etter stortingsfleirtalet?

Statsråd Tor Mikkjel Vara [12:02:58]: Først til det parlamentariske. Det er slik at Stortinget fatter anmodningsvedtak. De anmodningsvedtakene har selvfølgelig Justisdepartementet som mål å se på og følge opp, men dersom vi ser at anmodningsvedtaket ikke lar seg følge opp, er det vår plikt å komme tilbake til Stortinget med et nytt vedtak, og det er det vi gjør. Det er helt i tråd med skikk og bruk. Vi inviterer Stortinget til å fatte et vedtak i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett.

Kriminalomsorgsdirektoratet må forholde seg til de kravene som ble framsatt i sin tid. Jeg tror det er vanskelig å diskutere dette spørsmålet uten å gå inn på realitetene, for det viktige spørsmålet her er: Hvilke fengselsplasser ønsker representanten skal legges ned istedenfor dersom Osterøy skal beholdes? Eller hvilke bemanninger og sikkerhetstiltak ønsker representanten å fjerne dersom vi skal beholde Osterøy? Det er de

utfordringene vi står overfor. Slike vurderinger er det naturlig å ta i budsjettet, og det kommer vi tilbake til.

Kjersti Toppe (Sp) [12:04:01]: Til spørsmålet om kva fengselsplassar eg vil oppretthalda: Dette er ikkje eit spørsmål som statsråden legg fram, men det har plutseleg vorte eit problem fordi ein leigeavtale er sagd opp. Dette er jo heilt urimeleg. Eg vil igjen ta opp at når ein har fått eit fleirtalsvedtak, hadde det naturlege for ein statsråd vore å forsøkjja å gå i dialog med direktoratet og stiftelsen om å få utvida leigeavtalen inntil konsekvensutgreinga har kome, slik Stortinget har sagt. Når statsråden seier at stortingsvedtaket ikkje lar seg gjennomføra, meiner eg det ikkje er sant. Det fornuftige, og det reelle, hadde vore å forlengja leigekontrakten, slik stiftelsen seier at dei er klare til å gjera.

Statsråd Tor Mikkjel Vara [12:05:05]: Som jeg sa innledningsvis i mitt svar, vil det at staten skal overta anlegget, medføre betydelige kostnader. De pengene må tas fra et sted. Enten må man ta det i en budsjettdebatt, hvor man sier hvor pengene skal tas fra, eller så må man rett og slett ta de pengene fra andre fengsler. Da må man legge ned fengsler. Det synes jeg er et poeng for stortingsrepresentanter helt generelt å tenke på når man har gode ønsker om hva som skal opprettholdes.

Bakgrunnen for dette er jo egentlig en veldig positiv melding, nemlig at landet ikke lenger har fengselskøer. Da denne regjeringen overtok, var det betydelige fengselskøer – flere tusen sto i kø. De køene er avviklet. Så det å bygge ned noe av fengselskapasiteten er et uttrykk for at vi har en politikk som har nådd de øvrige målene med hensyn til kriminalomsorgen.

Spørsmål 8

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [12:06:07]: «I en sterk artikkel i iTromsø beskriver kommentator Egon Holstad hva som skjedde da sjarken «Kristine» gikk ned, hvor mannen ombord først ble funnet et år etter. Fra ulykken skjedde og til hevingen har det blitt avdekket stor svikt hos Hovedredningssentralen, Havarikommisjonen og politiet, som har nektet å heve sjarken med begrunnelsen at den omkomne «ikke var i aktivt fiske». «Hvorfor var det ingen som hjalp pappa?», spør datteren.

Hvordan vil statsråden sikre at tilsvarende aldri skjer igjen?»

Statsråd Tor Mikkjel Vara [12:06:44]: Hovedredningssentralen Nord-Norge fikk den 18. juli 2016 kl. 03.10 inn signaler fra en nødpeilesender om bord på en båt. De satte umiddelbart i gang en omfattende red-

ningsaksjon. Båten ble funnet på 21 meters dyp litt over en time senere. Det ble gjort søk med undervannskamera og dykkere, uten at noen personer ble funnet i eller omkring båten. Parallelt ble det igangsatt søk langs kysten, herunder også på land, i hus og hytter, med mannskaper fra bl.a. Røde Kors og Norsk Folkehjelp. Pårørende ble tidlig varslet.

Redningsaksjonen ble avsluttet kl. 18.00 samme døgn. Alle tilgjengelige ressurser ble med andre ord benyttet, og båten ble funnet relativt fort. Beklageligvis ble ikke den forulykkede funnet i denne fasen av aksjonen.

I etterkant av avsluttet redningsaksjon, dvs. da aksjonen var over i en fase med søk etter antatt omkommet, gjennomførte Troms politidistrikt en rekke søk etter den forulykkede. Her ble det benyttet båt, fly, helikopter og dykkere fra både brannvesen og frivillig dykkerklubb, uten at dette ga noe resultat. De pårørende ble hele tiden holdt orientert om situasjonen. Troms politidistrikt avsluttet søk etter den antatt omkomne den 9. august 2016.

Når det gjelder kritikken som har kommet mot Statens Havarikommisjon for Transport angående heving, er det vanskelig for meg å kommentere det. Kommisjonen er et uavhengig forvaltningsorgan som sorterer administrativt under Samferdselsdepartementet. Når det gjelder sjøulykker, er de faglig underlagt Nærings- og fiskeridepartementet. Departementet har ikke noen instruksjonsmyndighet over Havarikommisjonens undersøkelser av skipsulykker. Havarikommisjonen avgjør selv omfanget av undersøkelsen og hvordan de skal gjennomføres, og deres avgjørelse kan heller ikke påklages.

Jeg har full forståelse for de pårørende, som i over et år har levd i uvissheten om hva som har skjedd med deres kjære. Det er i ettertid også lett å være enig i at sjarken burde vært hevet tidligere, spesielt sett i lys av at den forulykkede ble funnet like ved båten. Hvorfor han ikke ble funnet, er det for meg vanskelig å mene noe om. Det ble som sagt søkt med både undervannskamera og dykkere under redningsaksjonen, og senere i forbindelse med søk etter antatt omkommet.

Ingen søk og redningsaksjon er like, og det er alltid noe å lære av slike hendelser. Det er dessverre ingen garanti for å lykkes innenfor et så krevende område som redningstjeneste, men erfaringen fra denne og andre hendelser tar vi med oss i det videre, slik at vi utvikler oss til stadig å bli bedre.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [12:09:07]: Det var eit veldig kjølig svar frå statsråden i ei sak som det har versert stor usikkerheit rundt i spesielt Nord-Troms, der denne ulykka skjedde. Da nødpeilesignala blei fanga opp av hovudredningssentralen, blei det raskt etter

kvalt oppdaga at båten var lokalisert på 21 meter ved Maurneset. Ein valde da ikkje å heve båten for å sjå om omkomne var der. Kva er grunnen til at politiet langs kysten ikkje har ressursar til å undersøkje denne typen hendingar, til å heve, og at det tar så lang tid som dette har gjort? Eg vil leggje til at det som skjedde til slutt, var at det var Finnsnes Dykk og Anleggsservice som på privat initiativ heva båten, og der fant ein den omkomne. Det må vere openbert for alle at her har noko gale skjedd. Kvifor har ikkje politiet langs kysten ressursar til å rykke ut og undersøkje denne typen hendingar?

Statsråd Tor Mikkjel Vara [12:10:14]: Jeg tror det er viktig å se rekkefølgen i en redningsaksjon og de ulike ansvarsoppgavene som er her. Det er redningstjenesten som organiserer redningen. I etterkant av en avsluttet redningsaksjon, dvs. når aksjonen er over, er vi i en fase med søk etter antatt omkomne. Den gjennomførte Troms politidistrikt som de skulle. Her ble det benyttet både båt, fly, helikopter, dykkere fra brannvesenet og frivillig dykkeklubb, som ikke ga noen resultater. Det var altså ikke ressursene det sto på, men dessverre og beklageligvis fikk man ikke resultater den gang.

Når vi så kommer videre til transport og heving, er vi over på et område som ikke tilligger redningssentralen eller politidistriktet, men som handler om Havarikommisjonen. Havarikommisjonen er et uavhengig organ som ikke skal kunne instrueres politisk, nettopp fordi de skal være uavhengig, og det er vanskelig for meg å forklare hvordan utviklingen ble, men jeg synes også det tok for lang tid.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [12:11:20]: Ein ting er dei konstitusjonelle ansvarsområda til statsråden, men statsråden har ansvar for den fulle beredskapen og koordinering av den. Arbeidet til Havarikommisjonen er å kome i etterkant og sjå kva som har skjedd her, og kva kan ein gjere for å betre sikkerheita. Så det er klart at veldig mykje av dei konklusjonane og arbeidet som Havarikommisjonen gjer, alltid er relevant for justis- og beredskapsministeren.

På heimesida til Havarikommisjonen står det også heilt eksplisitt:

«I henhold til lovverket skal kommisjonen undersøke alle sjøulykker med norske passasjerskip, samt sjøulykker med andre norske skip, herunder fiskefartøy, der mannskap, skipsfører eller noen annen som følger med skipet har eller antas å ha mistet livet.»

Det står svart på kvitt. Her har altså eit privat selskap tatt det ansvaret. Her er det ei ulykke der det har skjedd feil på feil i fleire skritt, der ein ikkje klarte å heve skipet der det er openbert at den omkomne har vore. Kva kan beredskapsministeren gjere for å styrkje denne delen av beredskapen?

Statsråd Tor Mikkjel Vara [12:12:31]: La meg først si at jeg har full forståelse for de pårørende, som i over ett år har levd i uvisshet om hva som skjedde. Det er veldig lett å skjønne. Det er også lett i ettertid å være enig i at sjarken burde vært hevet tidligere, og da spesielt i lys av at den forulykkede ble funnet så nær havaristedet.

Så er det sånn at redningsoperasjoner er vanskelige og krevende. Det er ikke alltid man lykkes så godt som man skulle. Det er vanskelig å si hvorfor de omfattende søkene, de omfattende undersøkelsene, og de omfattende ressursene som ble satt i gang, ikke ga resultater. Det er selvfølgelig beklagelig at man ikke lyktes med en gang, og det er vanskelig for meg å si hva som skjedde, men en del av læringen er at man hele tiden ser på operasjoner, ser på om man kan gjøre noe bedre, sånn at man kan utvikle tjenesten til å bli bedre til neste gang.

Presidenten: Sak nr. 2 er dermed ferdigbehandlet.

Sak nr. 3 [12:13:37]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 12.14.

